

Noc Bibliotek 2017 w Centrum Doskonalenia Nauczycieli Publicznej Bibliotece Pedagogicznej w Koninie

Noc Bibliotek to ogólnopolska wieczorno-nocna akcja, która w oryginalny sposób promuje czytanie, a także biblioteki jako najbardziej otwarte i dostępne instytucje kultury. 3 czerwca 2017 r. odbyło się III już wydanie tej

ogólnopolskiej akcji. Do projektu przystąpiło 1300 bibliotek z całej Polski.

CDN Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Koninie również zorganizowała spotkanie z dziećmi w ramach Nocy Bibliotek. Wydarzenie inspirowane było

hasłem Czytanie porusza. Nocni goście spędzili pasjonujący wieczór w Bibliotece pełnej książek i tajemnic.

Zachęcamy do lektury szerszego sprawozdania z tego przedsięwzięcia zamieszczonego w „Rewersie” 2017 nr 2.

SPIS TREŚCI

Wstęp redaktora naczelnego

(Jarosław Jankowski)..... 3

Nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego z języka polskiego – założenia i planowane działania

(Wioletta Poturała)..... 4–6

O integrowaniu treści w nowej podstawie programowej języka polskiego w szkole podstawowej

(Wioletta Poturała)..... 7–9

Historia i wiedza o społeczeństwie w nowej podstawie programowej

(Aldona Olesiak)..... 10

Nowa podstawa programowa geografii w szkole podstawowej – sposoby i warunki realizacji

(Grażyna Frydrychowicz)..... 10–11

Założenia nowej podstawy programowej wychowania fizycznego

(Iwona Hudańska)..... 12–15

O konferencji dla nauczycieli wychowania przedszkolnego

(Lidia Kantek)..... 15

TIK w nowej podstawie programowej

(Barbara Jaworowicz)..... 16–17

Wokół podstawy programowej przedmiotu informatyka

w nowej szkole podstawowej – interpretacje i działania Centrum

Doskonalenia Nauczycieli w Koninie

(Mariusz Kordylewski)..... 17–20

Wolontariat jako forma rozwijania postaw społecznych

(Magdalena Juszczak)..... 21–23

Podsumowanie konkursów w Domu Kultury Oskard

(Aldona Olesiak)..... 24

Konferencja naukowo-metodyczna „Proste jak matematyka” na Konińskim Festiwalu „Pociąg do matematyki”

(Agnieszka Szymczak)..... 25–26

Osiem dekad Szkolnej Kasy Oszczędności w Szkole Podstawowej

w Białej Panieńskiej (postscriptum)

(Olga Wagner-Zaskórska, Henryka Wiśniewska)..... 26–27

Poetyckie zwierciadła życia.

Konkurs poetycki „Barwy poezji – barwy życia” 2017 r.

(Janina Jankowska)..... 28–29

Poetycki zapis życia

(Danuta Olczak)..... 29–30

Podsumowanie VI edycji Konkursu poetyckiego „Barwy poezji – barwy życia”

..... 30

Wiersze laureatów Konkursu poetyckiego „Barwy poezji – barwy życia”

..... 30–31

REGION W WEEKEND (18)

A może weekend w Koninie?

(Grażyna Frydrychowicz)..... 32–36

Koniński Kurier Oświatowy

– kwartalnik

Wydawca:

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie

Zespół Redakcyjny:

Jarosław Jankowski (redaktor naczelny)

Danuta Jaszczak (zastępca redaktora naczelnego)

Zbigniew Budny (sekretarz)

Aleksandra Czaplicka-Wojtas (redaktor)

Mira Olszak (redaktor)

Wioletta Poturała (redaktor)

Justyna Ziomek (redaktor)

Materiały prosimy przysyłać pod adresem redakcji do sekretarza „Kuriera”.

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania nadesłanych tekstów i nadawania im tytułów.

Skład, łamanie i druk: LeonStudio.pl

Adres redakcji:

62-510 Konin, ul. Sosnowa 14 (CDN)

tel. (63) 245 75 20, fax (63) 245 61 95

internet: www.cdnkonin.pl

e-mail: cdn@cdnkonin.pl

CDN

Centrum Doskonalenia Nauczycieli
w Koninie

Szanowni Państwo!

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie jako Partner Projektu „Moje kompetencje – Twój sukces” zaprasza nauczycieli oraz pracowników instytucji systemu wspomagania szkół i placówek do udziału w szkoleniach trenerskich oraz praktycznej realizacji programów wspomagania. Projekt „Moje kompetencje – Twój

sukces” ma zasięg ogólnopolski i jest finansowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach Działania 2.10 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER): Wysoka jakość systemu oświaty. Uczestnicy projektu zostaną przygotowani do roli „Eksperta Wspomagania” (trenera/doradcy/konsultanta) realizującego prak-

Życzę Koleżankom i Kolegom nauczycielom, pedagogom oraz dyrektorom dużo uśmiechu i realizacji wspólnych przedsięwzięć w nowym roku szkolnym 2017/18.

Jarosław Jankowski
Dyrektor CDN w Koninie
Redaktor naczelny
„Konińskiego Kuriera
Oświatowego”

Na zdjęciach powyżej i obok – prowadzący i uczestnicy szkoleń związanych z wdrażaną nową podstawą programową realizowanych w CDN w Koninie w drugim półroczu roku szkolnego 2016/17.

Wioletta Poturała nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego z języka polskiego

– założenia i planowane działania

10 czerwca 2017 r. w Kinotece w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie odbyła się konferencja zorganizowana przez Stowarzyszenie Nauczycieli Polonistów pod hasłem „Film i inne media w nowej podstawie programowej”. Jej znaczącą część zajęły wystąpienia autorów podstawy programowej, którzy zaprezentowali koncepcję kształcenia polonistycznego w nowej podstawie oraz podejmowane w ostatnich tygodniach działania. W drugiej części konferencji skupiono się na miejscu filmu i innych mediów na lekcjach języka polskiego. W spotkaniu wzięło udział ponad 200 polonistów, którzy mieli szansę zapoznać się z filozofią zmian dokonywanych w związku z reformą edukacji. Z uwagi na ważkość poruszanej tematyki niniejszy tekst ma głównie sprawozdawczy charakter, pozwalający na zapoznanie się z poglądami twórców reformy oraz podejmowanymi przez nich działaniami.

Ważne pytania o kształt szkolnej polonistyki

Obrady rozpoczęło wystąpienie ministra Macieja Kopcia, podsekretarza stanu w MEN, który przedstawił ogólnie koncepcję kształcenia polonistycznego, poczynając od przedszkola do szkoły ponadgimnazjalnej. Podkreślił on obecność na konferencji pani Doroty Dziamskiej, pod której kierunkiem tworzone projekty nowych podstaw programowych dla przedszkoli i klas I–III, co potwierdza komplementarność myślenia o treściach zawartych w dokumencie.

Pan minister wspomniał o zakończonych 2 czerwca br. prekonsultacjach podstawy programowej dla szkół ponadgimnazjalnych, podkreślając porzucenie historycznej wizji klas profilowanych, gdyż ostatecznie zwyciężyła koncepcja podstawy programowej z rozszerzeniem. Przypomniał, że żaden przedmiot nie wywoływał tyle emocji nauczycieli, ile język polski. Pozytywnym aspektem tego poruszenia był fakt włączenia się wielu osób w debatę i poszukiwanie możliwości zmiany. Maciej Kopeć

wspomniał, że Najwyższa Izba Kontroli w swych raportach wskazywała, iż język polski jest najmniej policzalny z punktu widzenia porównywania egzaminu. Dyskusyjna jest także formuła egzaminu ustnego, o czym świadczą kolejne jej zmiany.

Minister wiele uwagi poświęcił gramatyce języka polskiego. Przypomniał podstawowe dylematy: czy mówimy o gramatyce, a może raczej o świadomości językowej? Kolejnym paradoksem dla mówcy była także większa ilość gramatyki na lekcjach języków obcych niż na języku polskim. Podkreślał, jak ważna jest znajomość zasad retoryki dla kultury słowa mówionego i komunikacji. Poddał w wątpliwość miejsce „tekstów kultury” w edukacji polonistycznej z uwagi na nieostrość tego pojęcia. Pytał, czy szukamy kanonu, czy listy lektur. Czy należy się cieszyć, że uczeń w ogóle czyta i czy jest w stanie przeczytać 6 do 7 lektur rocznie.

Dlaczego zmiana była konieczna?

Kolejnym prelegentem był prof. Andrzej Waśko, koordynator zespołu ds. opracowania nowej podstawy języka polskiego. Przedstawił on ogólne przesłanki podstawy programowej, wskazując, że wyrasta ona z długoletniej refleksji publicznej i publicystycznej, a nie jest jedynie efektem zmian związanych z reformą. Wskazał na osadzenie wdrażanych działań na gruncie teorii neoklasycyzmu reprezentowanego np. przez Eliota, Rymkiewicza czy Przybylskiego. W uproszczeniu neoklasycyzm zakłada, że kultura ma charakter kumulatywny, rozwija się poprzez repetycję. W związku z tym nie ma zjawiska „kultury nowej” i „starej”, gdyż arcydzieła istnieją poza czasem. To, co wieczne jest zawsze współczesne, a wieczność jest zawsze w teraźniejszości. Tym samym profesor zdecydowanie zaprotestował przeciwko ocenom prezesa ZNP, który twierdzi, że wdrażana podstawa programowa trąci myszką.

W dalszej części swego wystąpienia profesor Waśko przywołał hasła neokonserwatywności społecznego, którego

założeniem jest m.in. ochrona starych wartości we współczesnym świecie. Egzemplifikacją tej problematyki jest książka Alana Blooma „Umysł zamknięty”, w której autor krytykuje kulturę amerykańską z konserwatywnego punktu widzenia. Kontynuatorem i propagatorem tej myśli był na gruncie polskim Ryszard Legutko.

Punktem wyjścia do myślenia o zmianach nie był powrót do przeszłości, ale jej analiza. Wynika z niej, że w II połowie XX wieku nastąpiło załamanie paradygmatu nowoczesności. Zygmunt Bauman nazywa ten etap ponowoczesnością. W latach sześćdziesiątych kulturę zastąpiła kontrkultura i postmodernizm, a w Polsce nastąpiła rewizja kultury narodowej, np. w twórczości Mrożka, w świecie zaś zaczęła dominować kultura popularna. Specyficznym pokłosiem tego zjawiska jest fakt, że większość współczesnych studentów zna tylko kulturę popularną. W humanistyce pojawił się paradygmat dekonstrukcji, czyli w uproszczeniu rozkład dzieła.

Profesor Waśko wskazał, co z takiego sposobu myślenia przeniknęło do szkoły. Jego zdaniem przede wszystkim dekonstrukcja modelu, czyli np. zasada, że nie należy obciążać ucznia wiedzą oraz zastąpienie wiedzy informacją. Taki świat opisał Neil Postman w książce „Zabawić się na śmierć”. Nowa podstawa przywraca porządek wyznaczony założeniem, że wiedza to zhierarchizowane informacje, a modelem wiedzy są tradycyjne dyscypliny humanistyki, np. retoryka czy poetyka.

Dekonstrukcja w polonistyce polegała także na tym, że całość zastąpiono fragmentami, a dzieło literackie zastąpiono tekstem kultury. Profesor Waśko stwierdził, że nie można stawiać na tym samym poziomie „Trenu X” Jana Kochanowskiego i np. piosenki ze słowami refrenu „Agnieszka już dawno tutaj nie mieszka”. Zdekonstruowano pojęcie dzieła literackiego, a oznacza to, że nastąpiła redukcja tekstu, co przeniosło się na sferę wartości. Lektury zaczęto przedstawiać jako formę rozrywki. Według profesora powieść kryminalna jest tekstem czytany jednorazowo, a dziełem czytany w szkole musi być coś, co zostawimy kolejnym pokoleniom, dlatego po fazie dekonstrukcji musi nastąpić powrót do rekonstrukcji.

Kolejna istotna kwestia to czytelnictwo, gdyż dzięki niemu człowiek staje się wewnątrzsterowny i krytyczny. W epoce ponowoczesnej człowiek zmie-

nił się w konsumenta i stał się zewnątrzsterowny. Poprzez zmianę podstawy programowej jej twórcy chcą powrotu do wizji człowieka wewnątrzsterownego. Specyficzną cechą języka polskiego jako przedmiotu w szkole jest także budowanie poczucia tożsamości. Profesor przywołał słowa: „Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie”, wskazując, że edukacja to kwestia interesu narodowego i identyfikacji z państwem oraz ze swoją wspólnotą. A tymczasem według CBOS-u wielu młodych ludzi wstydzi się tego, że są Polakami.

Kolejną kwestią, jaka pojawiła się w wypowiedzi prelegenta, była retoryka rozumiana jako nawiązanie do oświeceniowej, a nie romantycznej formuły. Retoryka w tym ujęciu jest sztuką prozy, dyskursu i tekstów użytkowych. Jedną z płaszczyzn, na której retoryka się sprawdza, jest debata polityczna. Profesor podkreślił, że intencją twórców nowej podstawy jest powrót do modelu Konarskiego, kiedy naszym celem jest prawda i odrzucamy np. argumentum ad hominem i argumentum ad personam.

Na koniec profesor Waśko podkreślił, że celem zmian jest odtworzenie świadomości estetycznej, także w sensie czynnościowym, odróżnienie tego, co wysokie, od tego, co niskie w kulturze. Wspomniał o przywracaniu roli recytacji, która ma być połączeniem praktycznych umiejętności językowych, dykcji, kół literackich, szkolnych gazetek i wycieczek o charakterze kulturalno-edukacyjnym. Rzetelność sprawozdawcy nie pozwala nie wspomnieć, że te postulaty zebrani na sali skomentowali słowami: „Przecież to wszystko robimy”.

„Nowe” w szkole ponadgimnazjalnej w ujęciu profesora Dybciaka

Refleksje dotyczące kontekstu zapisów w podstawie programowej języka polskiego przedstawił prof. Krzysztof Dybciak, przewodniczący grupy autorów podstawy programowej języka polskiego do szkół ponadpodstawowych. Dostrzegł on w dyskusji wokół podstawy podobieństwo do debaty z czasów solidarnościowych. Wtedy nastąpił wielki powrót do literatury emigracyjnej. Teraz zdaniem profesora musi nastąpić powrót do kanonu. Jest on niezwykle ważny, gdyż staje się narzędziem budowania wspólnoty narodowej, a zarazem człowieczeństwa. Dzięki niemu zbliżamy się do prawdy i do dzieł, które są wyrazem genialności. Tylko lektura takich dzieł pozwala być człowiekowi osobą (punkt widzenia personalisty). Profesor

przywołał Miłosza, który 20 lat temu powiedział, że „kanon był ostoją szkoły”.

Jedynym momentem w życiu człowieka, kiedy ma on szansę spotkania z kanonem, jest etap szkoły. Czyta wtedy pod przymusem, ale być może kiedyś do szkolnego tekstu powróci. Z takiego punktu widzenia lektura dzieł średnich i słabych nie ma sensu w szkole, bo w żaden sposób nie wzbogaca. Lektura arcydzieł ma też wymiar społeczny. Podstawa została stworzona dla szkół finansowanych przez państwo i dlatego musi tworzyć poczucie wspólnotowości.

Profesor podsumował swój wywód refleksją, że pojawiają się w świecie w przypadkowym miejscu i czasie, ta przypadkowość przekształca się z czasem w świadome uczestnictwo. W tym świetle to, co człowiek może uzyskać, kontaktując się z dziełami wybitnymi, wpływa w zasadniczy sposób na kształtowanie jednostki.

Prelegent zwrócił uwagę, że novum w podstawie dla szkół ponadpodstawowych jest lista proponowanych dzieł filmowych i teatralnych. Twórcą tego zestawienia jest Jacek Kopciński – redaktor naczelny „Teatru” (najstarsze – obok „Twórczości” – polskie pismo kulturalne). Na koniec wspomni o tzw. „liście stu”, czyli tekście pt. „Poparcie dla dobrej zmiany w polskiej oświacie” podpisanym przez stu wybitnych przedstawicieli polskiej nauki, literatów i publicystów.

Treści podstawy i wizja egzaminów

Jako ostatnia głos zabrała pani dr Wioletta Kozak – współautorka nowej podstawy programowej języka polskiego na wszystkich poziomach nauczania, dlatego też odniosła się zarówno do szkoły podstawowej, jak i szkoły ponadpodstawowej, której podstawa jest obecnie tworzona i poddana została „prekonsultacjom”. Swoje wystąpienie rozpoczęła od stwierdzenia, że wspólnie doświadczamy kryzysu humanistyki, nie tylko języka polskiego. Wyraźnie to wynika z analizy typowych błędów, jakie popełniają uczniowie na maturze. Można skategoryzować je na dwa typy: pierwszy to niezrozumienie treści polecenia (zwłaszcza całościowe), drugi – to nieumiejętność wyrażania własnej odpowiedzi tak, aby była precyzyjna i zrozumiała. Błędy te występują w pracach uczniów z różnych przedmiotów, poczynając od historii, a kończąc na fizyce. Pani Kozak podkreślała, że dla niej język polski jest matką wszystkich przedmiotów, gdyż bez rozumienia,

umiejętności wyrażania myśli i pisania własnego tekstu nie ma możliwości sukcesu w innych przedmiotach.

W lipcu 2015 r. zdecydowano, że obecna podstawa programowa musi się zmienić, zatem to nie tylko wynik działań określonej opcji politycznej w ostatnim roku, ale efekt pewnego długofalowego procesu, przyglądania się temu, co dzieje się w edukacji i analizy wyników uczniów. Pani doktor Kozak wskazała na wiele negatywnych zjawisk – na przykład jej zdaniem zatrważający efekt przyniosło wprowadzenie tekstów kultury do podstawy programowej na obecnej maturze, co owocuje przywoływaniem przez uczniów w funkcji argumentacyjnej programów telewizyjnych typu: „Strażak Sam”, „Dom nie do poznania” czy „Świat według Kiepskich”. Fundamentem rozważań musi być tekst literacki, co wymaga od uczniów większego wysiłku, dlatego twórcy nowej podstawy zrezygnowali z pojęcia „tekst kultury”. Wracamy do tego, że książka i słowo są na piedestale, a inne teksty mogą stanowić uczestnika dialogu lub tło, ilustrację. Według przywołanych badań IBE młodzież ma duże braki w wiedzy ogólnej (wygrywiają informacje) i w tzw. „oczytaniu”. Przerażające jest także to, że można popełnić 50 błędów ortograficznych (niekoniecznie mając zaświadczenie o dysleksji) i zdać maturę z języka ojczystego – to ewidentna wina systemu egzaminacyjnego.

W poprzedniej wersji matury (do 2015 r.) punktowanej za wskazania uczniowie często streszczali tekst; prace tegorocznych maturzystów świadczą o tym, że nawet nie podejmowali prób streszczenia, nie pisząc nic o tym, co w tekście. W tym roku uczniowie bardzo słabo wypadli także na poziomie rozszerzonym, o czym świadczy fakt, że 11% maturzystów, którzy dobrowolnie wybrali ten przedmiot, otrzymało 0%.

Pani doktor Kozak zwróciła uwagę, że ostateczna wersja rozporządzenia MEN o podstawie programowej pochodzi z 14 lutego 2017 r., natomiast w szkole branżowej pierwszego stopnia po gimnazjum obowiązuje stara podstawa programowa. Nowa podstawa dla szkół ponadpodstawowych zgodnie z deklaracją ministerstwa będzie dopiero podpisana w sierpniu 2017 r. Dalej mowa była o zmianach, jakie pojawiają się na egzaminie po szkole podstawowej i polonistycznej siatce godzin.

Sprawdzian i matura

Z pewnością będzie więcej zadań otwartych, planowane są dwa tematy ▶▶

wypracowania do wyboru. Egzamin po szkole podstawowej przez pierwsze trzy lata będzie obejmował tylko lektury, które są w podstawie w klasach VII–VIII, pełen cykl przejdą uczniowie zdający egzamin po szkole podstawowej w 2020 roku, dopiero wówczas lista wymaganych na egzaminie lektur będzie kompletna. Korzystna z punktu widzenia egzaminu jest także siatka godzin, gdyż w każdej klasie zaplanowano po 5 godzin oraz podział na etapy. Odpowiednio w liceum będą to 4 godziny plus 8 godzin w cyklu na rozszerzenie.

Na egzaminie po ósmej klasie przewiduje się następujące zmiany: za arkusz można będzie uzyskać 50 punktów, w tym 20 punktów za wypracowanie. Do tej pory było to tylko 10 punktów (4 za treść, 6 za język). To doprowadziło do obniżenia rangi umiejętności pisania. W dalszym ciągu trwają dyskusje, jak rozłożyć proporcje między punktami, aby uzyskać podniesienie roli wypowiedzi, co wzmocni słabszą w obecnej formie ortografię i interpunkcję. Pani Kozak zaproponowała (choć nie ma tego w podstawie) za profesor Krzyżyk następującą kolejność uczenia zasad ortografii: najpierw kryterium fonetyczne (zapisujemy wyraz tak, jak słyszymy), potem kryterium morfologiczne, następnie historyczne, a na końcu konwencjonalne, gdy nie możemy się odwołać do wprowadzonych wcześniej zasad.

Szefowa działu matur zdramatowała, że są już przymiarki do tworzenia egzaminu wieńczącego naukę w szkole ponadpodstawowej. Istotną trudność na pewno stanowi fakt, że egzamin będzie obejmował trzy typy szkół: szkołę branżową drugiego stopnia, liceum i technikum. Pewne lektury musiały pojawić się w szkole branżowej pierwszego stopnia, gdyż niemożliwe byłoby ich omówienie na kolejnym etapie. Z ust pani Kozak padła także obietnica, że choć pierwsza nowa matura odbędzie się w 2023 r., to informacje o jej kształcie pojawią się, gdy uczniowie rozpoczną naukę w pierwszej klasie liceum.

Nie zapadły także żadne rozstrzygnięcia, jak ma wyglądać matura ustna. W tej chwili jest ona zdaniem pani doktor Kozak powieleniem matury pisemnej, bo często temat zadania brzmi identycznie. Pojawia się zatem pytanie, czy potrzebny jest egzamin w takim kształcie. Być może zmiana pójdzie w kierunku sprawdzania w tej części umiejętności mówienia, a więc wynikających z kompetencji retorycznych.

Założenia nowej podstawy programowej z języka polskiego na II i III eta-

pie edukacyjnym (szkoła podstawowa i ponadpodstawowa)

Pani Kozak obszernie omówiła cztery obszary kształcenia polonistycznego, ale podkreślała, że ich podział wynika z konieczności uporządkowania treści, natomiast zgodnie z intencją twórców podstawy należy traktować je integralnie. Stąd ogromne wyzwanie dla nauczycieli, aby w momencie wyboru podręcznika sprawdzić, jak wygląda integracja. Zwłaszcza uczenie gramatyki powinno zostać oparte na tekście, a nie być oderwane od rzeczywistości. Należy podkreślić, że w podstawie warunki realizacji nie są opatrzone słowem „zalecane”, co oznacza, że wszystko, co pojawia się w dokumencie, jest obowiązkowe, np. konieczność zintegrowania treści. Jednakże kształcenie literackie jest kluczowe i nie wolno stosować określenia kształcenie literacko-kulturowe, co stawiałoby na równi te dwie dziedziny. Najpierw musi być czytanie utworów literackich, a potem dopiero odbiór tekstów kultury. W kontekście potrzeb współczesnego świata, kiedy liczy się aktywność i człowiek musi być przygotowany do nieustannego zdobywania wiedzy, szkoła musi także wdrożyć ucznia do samokształcenia.

Następnie zostały omówione trzy główne kompetencje, które powinniśmy kształcić na lekcjach języka polskiego zgodnie z nową podstawą programową. Najważniejszą z nich jest kompetencja językowa. Szczególny nacisk na kształcenie językowe podkreśla tym samym centralną rolę języka w działaniach podejmowanych w szkolnej dydaktyce. W poprzednim dokumencie przyjęto założenie, że skoro każde dziecko mówi po polsku, to szkoła zajmuje się głównie kompetencją komunikacyjną. Twórcy obecnej podstawy przyjmują, że dziecko w sposób nieświadomiony nabyło umiejętności językowe i je odtwarza. W szkole musi poznać pewne normy i zasady, które językiem rządzą, aby móc analizować cudze teksty, a zwłaszcza dzieła literackie i tworzyć świadomie własne wypowiedzi.

Pani doktor Kozak wypunktowała kluczową pozycję kompetencji ję-

zykowych. Po pierwsze stanowią one podstawową wartość w budowaniu relacji nadawczo-odbiorczych ucznia. Następnie język jest narzędziem rozumienia tekstu, stanowi podstawę lektury, a umiejętność czytania i rozumienia staje się kluczową umiejętnością zapewniającą poznanie. I ostatecznie język jest narzędziem tworzenia wypowiedzi, której skuteczność przekłada się na edukacyjny sukces.

Kolejną priorytetową umiejętnością w kształceniu polonistycznym mają być kompetencje retoryczne. Prelegentka na początku przywołała słowa Tadeusza Kotarbińskiego: „Retoryka to sztuka oraz nauka panowania nad myślą zamkniętą w słowach” oraz postulaty naukowców o potrzebie nauczania retoryki w szkole. Podkreśliła, że ściśle zależności między retoryką a kompetencjami językowymi i komunikacyjnymi ucznia pozwalają na zintegrowanie kształcenia w dwóch obszarach: kształcenia językowego oraz tworzenia wypowiedzi. Następnie omówiła treści nauczania dotyczące retoryki w szkole podstawowej i ponadpodstawowej.

Trzecią kompetencją, jaką powinniśmy w świetle nowej podstawy programowej kształcić na lekcjach języka polskiego, jest kompetencja interpretacyjna. Warto zwrócić uwagę – według dr W. Kozak – na hermeneutyczne trzy fazy interpretacji, które wymagają od czytelnika innych predyspozycji i umiejętności. Praca z tekstem to trzy sfery: zrozumienie tekstu (odczytanie tekstu na poziomie znaczeń dosłownych), jego interpretacja (dookreślanie miejsc przemilczanych w tekście, odkrywanie czegoś zakrytego) i porozumienie czytelnika z tekstem (przenikanie się dwóch światów: prywatnego świata odbiorcy oraz świata czytanego tekstu).

Podsumowując, konferencja zorganizowana przez Stowarzyszenie Nauczycieli Polonistów była niezwykle okazją, aby usłyszeć z ust twórców nowej podstawy programowej, jakie wyzwania stają przed polonistami w kolejnym roku szkolnym i jakie zmiany muszą dokonać się w dydaktyce.

Wioletta Poturała nauczyciel konsultant CDN w Koninie

O integrowaniu treści w nowej podstawie programowej języka polskiego w szkole podstawowej

W nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego z języka polskiego szczególnie mocno akcentuje się na etapie szkoły podstawowej aspekt integracji. Już w **Preambule** znajdziemy następujący zapis: *Cele kształcenia (wymagania ogólne) i treści nauczania (wymagania szczegółowe) przedmiotu język polski zostały sformułowane dla czterech obszarów, tj. kształcenia literackiego i kulturowego, kształcenia językowego, tworzenia wypowiedzi i samokształcenia, a ich realizacja w klasach IV–VIII szkoły podstawowej wymaga zintegrowania, które ma służyć osiągnięciu przez ucznia szkoły podstawowej umiejętności celowego i świadomego posługiwania się językiem polskim* (Podstawa programowa kształcenia ogólnego z komentarzem. Szkoła podstawowa. Język polski, s. 10).

W części zamykającej podstawę, czyli **Warunkach i sposobach realizacji** znajdziemy zalecenie, jak podkreśla pani Wioletta Kozak – współautorka nowego dokumentu – w przeciwieństwie do poprzedniego dokumentu obowiązkowe dla nauczycieli (przypomnijmy: w poprzedniej podstawie mieliśmy **Zalecane warunki i sposób realizacji**, tutaj bez określenia „zalecane” stanowią one obowiązkowe wymaganie): *Nauczyciel w organizowaniu procesu dydaktycznego jest zobowiązany do stosowania rozwiązań metodycznych,*

które zapewnią integrację kształcenia literackiego, językowego i kulturowego oraz rozwój intelektualny i emocjonalny uczniom o różnym typie inteligencji (Podstawa programowa kształcenia ogólnego z komentarzem. Szkoła podstawowa. Język polski, s. 22).

Kwestii sposobów integracji różnorodnych treści poświęcone były w dużej części spotkania z polonistami, jakie

w ramach warsztatów metodycznych realizowanych pod hasłem „Założenia nowej podstawy programowej i jej wdrażanie” odbyły się w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie 2 i 12 czerwca 2017 r.

Nauczyciele pracowali między innymi nad tekstem ks. Józefa Tischnera „Być dobrym”, który stanowił podstawę do tworzenia wiązki zadań dla klasy VII lub VIII szkoły podstawowej. Dzięki temu w praktyce zilustrowano możliwości, jakie może dać praca z tekstem nieliterackim w zakresie integracji kształcenia literackiego i kulturowego oraz językowego, retoryki, tworzenia wypowiedzi i samokształcenia.

ks. Józef Tischner
Być dobrym

Gdybyśmy chcieli wyrazić krótko istotną myśl Mistra Eckharta o naturze człowieka, gdyby trzeba było odpowiedzieć na pytanie, co dla Mistra Eckharta znaczy być człowiekiem – to trzeba by powiedzieć tak: być człowiekiem to znaczy być dobrym. Mówi się czasem, że człowiek to „zwierzę rozumne”. Inni mówią: *animal sociale*, „zwierzę społeczne”. [...] Tylko człowiek dobry jest człowiekiem naprawdę. Zastanówmy się nad tymi słowami.

[...] Dobrych ludzi możemy spotkać wszędzie: na ulicy, w szkole, w biurze, w mieszkaniach robotnika czy chłopca. Czasami poznajemy ich po ich uczynkach, a czasami czytamy ich dobroć jakby wprost – z twarzy, z oczu, z brzmienia głosu. Dobroć daje się widzieć. Mamy wśród naszych władz poznawczych jakiś zmysł dobroci. Mamy dar odróżniania duchów. Jest to zmysł, dar prawie nieomylny. To on jest źródłem naszego zaufania, z jakim kierujemy się do niektórych ludzi.

Podobnie jak mamy w sobie zmysł dobroci, mamy także zmysł złości, zła. Wiemy: ten człowiek jest zły. Człowiek zły nie budzi naszego zaufania. Gdy stajemy przed nim, albo usiłujemy go jakoś udobruchać, albo wchodzimy w jakąś kryjówkę. Uważamy na siebie, nie chcemy się zdradzić ani słowem, ani gestem, ani postawą. Gdy tylko nadarzy się okazja, uciekamy od złych ludzi. Uciekamy nawet wtedy, gdy jeszcze żadnej krzywdy nam nie zrobili.

Człowiek jest jedyną istotą w zasięgu naszej obserwacji, w której

i poprzez którą możemy obserwować to, czym jest dobro. Rzeczy, które nas otaczają, są korzystne lub niekorzystne, krajobrazy bywają piękne, owoce drzew smaczne. Ale dobrzy mogą być tylko ludzie.

Dobroć człowieka ma wiele nazw. Oto niektóre z nich: ofiarność, prawdomówność, wspaniałomyślność, cierpliwość, pracowitość, wytrwałość, postawa służby, oddania, wierność. Dobroć wydaje się jedna, ale wyróżnia się i przejawia rozmaicie. To zależy od okoliczności. W świecie kłamstwa na przykład dobroć daje o sobie znać prawdomównością. W świecie pogardy dobroć staje się szczególnym szacunkiem dla człowieka. W świecie niesprawiedliwości dobroć ukazuje się jako walka o sprawiedliwość. Człowiek dobry jest niewątpliwie „człowiekiem myślącym”, *homo sapiens* – ale zarazem jest kimś więcej. Człowiek dobry jest również „człowiekiem społecznym”, *animal sociale* – ale zarazem jest kimś więcej. Dobroć wyznacza jakby zasadniczy kierunek myślenia „człowieka myślącego”, zasadniczy kierunek zaangażowania „człowieka społecznego”. Dobroć ukazuje się jako zasada wszystkiego. Ona jest, ale być nie musi – bo człowiek może być zły. Dobro lub zło zależą od jakiegoś wyboru.

[...] Dobrym człowiekiem staje się człowiek wtedy, gdy dokonuje wyboru dobra. Wybór dobra jest przyswojeniem dobra. [...] Wybierając dobro, człowiek sprawia, że jego wola staje się dobrą wolą. I od tego zaczyna się wszystko: od dobrej woli. Z dobrej woli bierze się prawdomówność, szczerłość, uczciwość – człowieczeństwo. [...]

Józef Tischner, *Wędrówki w krainę filozofów*, Kraków 2008, s. 92–94.

Uczestnicy warsztatów pracowali niezwykle twórczo i efektywnie. Poniżej znajdują się przykłady zadań opracowanych do tekstu ks. Józefa Tischnera przez różne grupy. Zachęcam do skorzystania i modyfikacji – zgodnie z własnymi potrzebami – wypracowanego materiału.

Grupa 1.

1. Wypisz cechy dobrego człowieka na podstawie całego tekstu księdza Tischnera.

2. Utwórz przymiotniki od rzeczowników wybranych z piątego akapitu nazywające cechy.
3. Który z bohaterów literackich wyraźnie przeciwstawił się złu – opis postaci.
4. „Gdy stajemy przed nim, albo usiłujemy go jakoś udobruchać, albo wchodzimy w jakąś kryjówkę”. Wykonaj wykres podanego zdania złożonego, uzasadnij zastosowanie przecinka przed słowami „albo”.
5. Utwórz porównania z podanymi przymiotnikami:
 - cierpliwy
 - wierny
 - pracowity
6. „Dobroć wydaje się jedna, ale wyraża i przejawia się rozmaicie. To zależy od okoliczności”. Podaj przykłady innych okoliczności niż te wskazane w tekście.
7. Podaj biblijne przykłady ludzi dobrych i złych.

Grupa 2.

1. Wyjaśnij zasadność zastosowania przecinków w trzecim akapicie przed spójnikami „albo” i „ani”.
2. W jakim słowniku znajdziesz wyjaśnienie pojęć „homo sapiens” i „animal sociale”?

Grupa 3.

1. Określ na podstawie tekstu, jaka jest różnica między „homo sapiens” a „homo sociale”. Zobrazuj różnice przykładami.
2. Jaki element bycia dobrym człowie-

kiem podkreśla autor w ostatnim akapicie? Wyraż swoją opinię, czy zgadzasz się z nim? Uzasadnij swoje stanowisko (5 zdań).

3. Określ rodzaj zdania i narysuj jego wykres: „Gdy tylko nadarzy się okazja, uciekamy od złych ludzi”.
4. Znajdź w słowniku wyjaśnienie zwrotu „homo sapiens”, sprawdź, z jakiego języka on pochodzi.
5. Napisz charakterystykę jednego ze znanych ci bohaterów lektur, który walczył ze złem. Zwróć uwagę na to, jakimi wartościami się kierował.

Grupa 4.

1. Co jest głównym tematem tekstu?
2. Co uzmysławia nam drugi akapit tekstu?
3. W którym akapicie znajdują się synonimy słowa „dobroć”? Wypisz je i utwórz od nich przymiotniki.
4. W jakim słowniku znajdziesz objaśnienia słów „dobro” i „zło”?
5. Gdzie znajdziesz informacje o autorze tekstu?
6. Napisz charakterystykę osoby, którą można określić mianem dobrego człowieka.
7. Zredaguj notatkę w formie wykresu na temat „Jak być dobrym człowiekiem”.
8. Z jakiego języka pochodzą wyrażenia „homo sapiens”, „homo sociale”?

Grupa 5.

1. Streść w pięciu zdaniach, o czym jest ten tekst.
2. Przedstaw treść każdego akapitu

w formie zdania.

3. Wypisz w punktach, do jakich wniosków dochodzi autor.
4. Napisz, ile zdań złożonych jest w trzecim akapicie, określ ich rodzaj i wykonaj wykres jednego ze zdań.
5. Wypisz spójniki i przyimki z piątego akapitu.
6. Wypisz zdanie pojedyncze z akapitu szóstego i nazwij części zdania.
7. Utwórz imiesłów przysłówkowy współczesny od czasowników „chcieć”, „myśleć”.

Grupa 6.

1. Nadaj inny tytuł przeczytanemu tekstowi.
2. Wypisz z piątego akapitu rzeczowniki nazywające dobroć człowieka.
3. Od podanych rzeczowników utwórz przymiotniki:
 - dobroć
 - złość
 - sprawiedliwość
4. Dopisz synonimy do rzeczowników z zadania 3.
5. Korzystając ze „Słownika języka polskiego”, wyjaśnij znaczenie słowa „dobroć”.
6. Jakim epitetem został określony człowiek w ostatnim akapicie?
7. Określ przypadek, liczbę i rodzaj podanych rzeczowników: „świecie”, „zaufanie”.
8. W liście do bliskiej osoby pochwal się swoimi dobrymi uczynkami wobec koleżanek i kolegów.

Grupa 7.

1. Jak rozumiesz pojęcia „zwierzę rozumne” i „zwierzę społeczne” w stosunku do człowieka?
2. Na podstawie tekstu podaj synonimy rzeczownika dobroć.
3. Dokonaj analizy składniowej pierwszego zdania ostatniego akapitu.
4. W trzech zdaniach wyjaśnij, co to znaczy być dobrym człowiekiem.
5. Od jakich wyrazów pochodzą rzeczowniki: ofiarność, prawdomówność, wspaniałomyślność, cierpliwość, wytrwałość. Omów budowę słowotwórczą powstałych wyrazów.
6. Wymień 5 wartości, które cenisz najbardziej.
7. Podaj argumenty, które potwierdzą tezę: „Człowiek to brzmi dumnie”.
8. Wyjaśnij, kim jest Mistrz Eckhart, którego przywołuje autor tekstu.
9. Wypisz z tekstu wyrazy z „nie”, uzasadnij ich pisownię.

Grupa 8.

1. Dlaczego zdaniem autora człowiek potrafi poznać dobrych ludzi? Odpowiedz w dwóch, trzech zdaniach. Nie cytuj słów autora.
2. Z ostatniego akapitu tekstu wypisz cztery rzeczowniki nazywające cechy i podaj, od jakich przymiotników zostały utworzone.
3. Nazwij rodzaj zdania, od którego zaczyna się ostatni akapit tekstu.
4. Utwórz trzy wyrazy pokrewne od

podanych wyrazów:

- rozumny
 - obserwacja
 - twarz
 - głos
5. Wyjaśnij, jakie zjawisko fonetyczne zachodzi w wyrazach:
 - poprzez
 - jakby
 6. Dlaczego partykułę „nie” piszemy łącznie w wyrazach „niesprawiedliwość”, „niewątpliwie”? Gdzie w „Słowniku ortograficznym” należy szukać informacji na temat zasad pisowni „nie” z częściami mowy? Przepisz zasadę ze słownika do zeszytu wyjaśniająca pisownię wskazanych wyrazów.
 7. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem „Dobrym człowiekiem staje się człowiek wtedy, gdy dokonuje wyboru dobra”? W swojej wypowiedzi odwołaj się do znanych ci lektur, filmu, przedstawienia teatralnego.

Grupa 9.

1. Napisz w jednym zdaniu, o czym jest ten tekst.
2. Napisz, o czym jest mowa w drugim i trzecim akapicie, udziel odpowiedzi w dwóch zdaniach.
3. Wypisz w punktach najważniejsze problemy, które porusza autor.
4. Określ, jakiego rodzaju zdania przeważają w tekście: złożone czy pojedyncze?
5. Wskaż zdanie pojedyncze i zdania wielokrotnie złożone.
6. Uzasadnij zastosowanie znaków interpunkcyjnych w zdaniu wielokrotnie złożonym.
7. Wytlumacz, co oznacza nawias z trzema kropkami użyty wielokrotnie w tekście.
8. Posługując się różnymi źródłami, wyjaśnij, skąd wziął się związek wyrazowy „homo sapiens” i jakiej nauki pierwotnie dotyczył.
9. Niektóre słowa w tekście zostały napisane kursywą, wytlumacz dlaczego.
10. Na podstawie informacji książkowych i internetowych wyjaśnij, czy Mistrz Eckhart to postać fikcyjna, czy rzeczywista. Wskaż dowody.
11. Bazując na swojej wiedzy o świecie i działalności człowieka od zarania dziejów, napisz, które realne postacie zasłużyły się dla ludzkości, a których działania przysporzyły ludziom cierpień.
12. Bohaterowie literaccy, którzy wybierają dobro – podaj przykłady.

Aldona Olesiak nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Historia i wiedza o społeczeństwie w nowej podstawie programowej

1 września 2017 r. rozpocznie się kolejny etap reformy oświaty. W nowej, ośmioklasowej szkole podstawowej nie będzie już przedmiotu „historia i społeczeństwo”. Wprowadzone zostają dwa odrębne przedmioty: historia i wiedza o społeczeństwie. Historia będzie nauczana w klasach IV–VIII, a wiedza o społeczeństwie zostanie wprowadzona dopiero w klasie VIII.

W klasie IV uczniowie będą poznawać warsztat pracy historyka, nabędą umiejętności historyczne i poznają historię Polski przez pryzmat wybranych bohaterów narodowych i ich dokonań. Chronologiczny układ opisu biegu dziejów od prehistorii ludzkości po dzieje najnowsze, czyli momentu przystąpienia Polski do Wspólnoty Europejskiej będzie realizowany w klasach V–VIII. Nowa podstawa programowa w szkole podstawowej zakłada, że edukacja historyczna będzie się koncentrować na dziejach Polski na tle najważniejszych wydarzeń i zjawisk z historii Europy i świata.

Wprowadzono także zmiany w treściach podstawy programowej przedmiotu wiedza o społeczeństwie. Przenie-

siono większość ekonomicznych treści WOS-u do przedmiotu podstawy przedsiębiorczości, który ma być realizowany w szkole ponadpodstawowej. Natomiast dodano treści dotyczące praw ucznia, praw człowieka oraz nieletnich wobec prawa.

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie przygotowało i zrealizowało bogatą ofertę szkoleniową związaną z wdrażaniem nowej podstawy programowej. Nauczyciele konsultanci 17 marca 2017 r. wzięli udział w szkoleniu ORE Wdrażanie nowej podstawy programowej 2017 – geografia, historia, wiedza o społeczeństwie. Zdobytą wiedzę konsultanci podzielili się podczas konferencji Reforma oświaty i wdrażanie nowej podstawy programowej zorganizowanej we współpracy z MODN w Koninie 22 kwietnia 2017 r. Spotkała się ona z bardzo dużym zainteresowaniem nauczycieli i tym samym wykazała potrzebę zorganizowania dodatkowych szkoleń.

Nauczyciele uzupełnili i pogłębili swoją wiedzę związaną z wdrażaniem nowej podstawy programowej podczas szkoleń realizowanych przez CDN w Koninie w ramach grantu edukacyj-

nego Wielkopolskiego Kuratora Oświaty Warunki i sposób realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego w klasie IV i VII szkoły podstawowej z języka polskiego, języka obcego, historii i wiedzy o społeczeństwie oraz warsztatów edukacyjnych Historia – założenia nowej podstawy programowej i jej wdrażanie, Wiedza o społeczeństwie – założenia nowej podstawy programowej i jej wdrażanie. W trakcie tych spotkań nauczyciele pracowali z tekstem podstawy programowej historii i wiedzy o społeczeństwie, analizując cele, treści oraz warunki i sposób ich realizacji. Porównywali obowiązującą podstawę programową z nową, wskazując treści, które zostały przeniesione do innych przedmiotów oraz wskazując te, które pojawiły się jako nowe.

Nauczyciele regionu konińskiego mieli także możliwość rozwiania swoich wątpliwości dotyczących wdrażania reformy oświaty, uczestnicząc w spotkaniu z autorem podstawy programowej przedmiotu historia prof. dr. hab. Włodzimierzem Suleją.

Cieszymy się, że dotychczasowe propozycje skierowane do nauczycieli spotkały się z tak dużym zainteresowaniem. CDN w Koninie przygotowuje nową ofertę na rok szkolny 2017/2018, w której uwzględnimy Państwa oczekiwania w zakresie wdrażania kolejnych etapów reformy oświaty.

Grażyna Frydrychowicz nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Nowa podstawa programowa geografii w szkole podstawowej – sposoby i warunki realizacji

Podstawą do poniższych uwag jest rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.

Autorami nowej podstawy programowej z geografii jest zespół w składzie: prof. dr hab. Elżbieta Szkurlat, dr hab. Adam Hibszner, prof. dr hab. Iwona Piotrowska oraz dr Tomasz Rachwał.

Forma zapisu nowej podstawy programowej jest inna niż w dotychczasowej podstawie programowej: w nowej podstawie programowej nauczania geografii zapisy ogólnych celów kształcenia znacząco doprecyzowano i uporządkowano zgodnie z tradycyjnym podziałem celów (wiedza, umiejętności, postawy) oraz uszczegółowiono treści kształcenia i doprecyzowano wymagania szczegółowe. Fundamentalna część podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej zawiera zarówno treści nauczania, jak i związane z nimi wymagania szczegółowe. Wyartykułowane treści wskazują dość szeroko na zagadnienia, których dotyczyć może materiał realizowany podczas zajęć, co daje nauczycielowi pewną swobodę w doborze szczegółowych

treści zajęć. Natomiast wymienione pod treściami, powiązane z nimi wymagania szczegółowe powinny być traktowane jako efekt, do osiągnięcia którego (i tylko tego) powinien czuć się zobowiązany zarówno uczeń, jak i nauczyciel.

Przyjęto następujący wymiar godzin (w nawiasie liczba godzin, jaką należy przeznaczyć minimalnie na realizację danego działu kształcenia):

- piąta klasa: działy I–IV (łącznie 26 godz.), w tym – I (2 godz.), II (13 godz.), III (2 godz.), IV (9 godz.);
- szósta klasa: działy V–VIII (łącznie 26 godz.), w tym – V (5 godz.), VI (4 godz.), VII (11 godz.), VIII (6 godz.);
- siódma klasa: działy IX–XIII (łącznie 60 godz.), w tym – IX (13 godz.), X (22 godz.), XI (14 godz.), XII (7 godz.), XIII (4 godz.);
- ósma klasa: działy XIV–XVIII (łącznie 26 godz.), w tym – XIV (8 godz.), XV (7 godz.), XVI (7 godz.), XVII (2 godz.), XVIII (2 godz.).

Autorzy nowej podstawy programowej zwracają uwagę, że nie uwzględnia ona wszystkich treści dotychczas realizowanych na lekcjach przyrody i geografii w gimnazjum (zagadnienia trudniejsze przeniesiono do szkoły średniej). Zgodnie z przyjętymi założeniami realizacja zaplanowanych wymagań nie wypełnia całości czasu przewidzianego na zajęcia w danej klasie, lecz stanowi około 80% limitu godzin, co pozwala nauczycie-

lowi na: rozszerzenie treści kształcenia zgodnie z własnym wyborem oraz realizację projektów i dodatkowych zajęć terenowych lub przeprowadzenie lekcji powtórzeniowych. Wyjątek od tej zasady stanowi klasa siódma, w której przyjęto założenie, że rozszerzenie treści obejmuje działy XII i XIII (powinny być one realizowane na przykładzie własnego regionu i „małej ojczyzny”), dlatego też w klasie siódmej minimalna liczba godzin na realizację zapisanych treści kształcenia jest bliska całkowitej liczbie godzin (około 90% godzin).

Klasa V

Głównym celem poznawania krajobrazów w klasie V jest przybliżenie najważniejszych cech krajobrazów, kształtowanie w uczniach umiejętności ich opisu oraz rozumienie prostych współzależności. Ważną umiejętnością kształconą w tej klasie jest czytanie mapy, wskazywanie na niej położenia krain geograficznych Polski oraz obszarów o określonych cechach krajobrazu. W dziale II wskazano konkretne krainy, na przykładzie których omawiane winny być poszczególne typy krajobrazów. Istnieje jednak możliwość realizacji wymienionych w tym dziale wymagań także w odniesieniu do innych krain geograficznych bliższych uczniom. Przy poznawaniu krajobrazów istotnym założeniem dydaktycznym jest kształtowanie umiejętności porównywania (określenia różnic i podobieństw w cechach) zestawionych parami krajobrazów świata. Wprowadzenie ruchów Ziemi po krajobrazach pozwala na potraktowanie poznawania zróżnicowania strefowego krajobrazów jako swego rodzaju sytuacji problemowej, poprzedzającej postawienie problemu dotyczącego przyczyn tego zróżnicowania i szukania jego rozwiązania w istnieniu stref oświetlenia jako najważniejszej konsekwencji ruchu obiegowego.

Klasa VI i VIII

Priorytetowym zadaniem geografii w klasie VI i VIII, odnoszącym się do geografii regionalnej Europy i świata, jest rozumienie zróżnicowania środowiska geograficznego na Ziemi, najważniejszych problemów współczesnego świata, jak również kontynuacja poznawania relacji przyroda – człowiek. Dobór regionów uwarunkowany jest rangą, aktualnością i reprezentatywnością problemów, które można omówić na ich przykładzie. Został on również podporządkowany poznaniu podstaw geografii ogólnej: fizycznej i społeczno-ekonomicznej. Jest przy tym niezwykle istotne, aby ukazując dane zjawisko lub proces geograficzny na dobrze dobranym, pogładowym przykładzie, nie ograniczać jego występowania do tego jednego miejsca, ale dokonywać jak najczęściej tzw. transferu, to jest szukania i wskazywania na mapie innych miejsc, w których ono również występuje (zapobiegnie to także tzw. stygmatyzacji miejsc i błędnemu, stereotypowemu myśleniu). Treści z zakresu geografii regionalnej powinny być okazją do określania wzajemnych relacji przyroda – człowiek oraz służyć rozwijaniu myślenia geograficznego, w szczególności myślenia przyczynowo-skutkowego, dotyczącego poznawania związków i zależności zachodzących:

- w samym środowisku przyrodniczym;
- między warunkami naturalnymi i gospodarką człowieka;
- w gospodarce i życiu społeczno-kulturowym na poznawanych obszarach.

Ten rodzaj poznania powinien pomóc uczniowi lepiej rozumieć współczesną rzeczywistość, zachodzące w niej zmiany oraz zróżnicowanie regionalne świata. Niezwykle ważne jest przy tym koncentrowanie treści lekcji na przewodnim zagadnieniu, zależnościach, natomiast unikanie wprowadzania wątków pobocznych oraz stylu encyklopedyczno-schematycznego.

Ważne jest wprowadzanie w realizacji tematyki geografii regionalnej myślenia refleksyjnego i kontemplacji (m.in. krajobrazu, znaczeń nadawanych mu przez społeczność zamieszkującą dane terytorium, odmienności doświadczeń mieszkańców obszarów o różnych warunkach przyrodniczych). Warto w planowaniu lekcji przewidzieć czas na analizę odpowiednio dobranych materiałów ilustracyjnych, prezentujących typowy dla da-

nego regionu krajobraz kulturowy, wyrażający relacje przyroda – człowiek i człowiek – przyroda.

Klasa VII

W klasie VII uczeń poznaje geografję Polski – poszczególne zagadnienia z zakresu geografii fizycznej i geografii społeczno-ekonomicznej rozpatrywane są na tle geografii Europy.

Powiązanie treści odnoszących się do geografii własnego kraju z podobnymi dotyczącymi Europy pozwala na ukazanie związków i zależności poszczególnych zjawisk, procesów i problemów. Nowością w edukacji geograficznej na tym poziomie kształcenia jest propozycja ukazania relacji między elementami środowiska geograficznego na wybranych obszarach Polski. Pozwoli ona na praktyczne wykorzystywanie wiedzy i umiejętności geograficznych w celu lepszego rozumienia współzależności w środowisku geograficznym ojczystego kraju. Nauczyciel może rozszerzyć podstawowy zakres treści dotyczący środowiska przyrodniczego oraz społeczeństwa i gospodarki Polski o przykłady miejsc, które uzna za niezbędne do pełniejszego przedstawienia relacji między elementami środowiska geograficznego w Polsce.

Wykorzystanie walorów edukacyjno-wychowawczych geografii i realizacja zakładanych osiągnięć ucznia może zachodzić tylko w warunkach aktywnego i świadomego konstruowania wiedzy przez ucznia, a nie transmisji wiedzy od nauczyciela do ucznia.

Zatem realizacja celów kształcenia geograficznego powinna odbywać się przez:

- 1) stosowanie metod umożliwiających kształtowanie umiejętności obserwacji (krajobrazów, zjawisk, procesów naturalnych i antropogenicznych) podczas zajęć w terenie (obowiązkowych i realizowanych w znacznie większym wymiarze niż dotychczas);
- 2) traktowanie mapy (w tym cyfrowej) jako podstawowego źródła informacji oraz pomocy służącej kształtowaniu umiejętności myślenia geograficznego;
- 3) wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych do pozyskiwania, gromadzenia, analizy i prezentacji informacji o środowisku geograficznym i działalności człowieka;
- 4) stosowanie metody projektu w celu stworzenia warunków do podejmowania przez uczniów badań terenowych oraz konfrontowania informacji pozyskanych z różnych źródeł wiedzy geograficznej (w tym zasobów cyfrowych) z samodzielnymi zgromadzonymi danymi;
- 5) organizowanie debat, seminariów, konkursów, wystaw fotograficznych, opracowywanie np.: przewodników, folderów, portfolio, w tym z wykorzystaniem środków informatycznych i nowoczesnych technik multimedialnych;
- 6) stosowanie w większym zakresie strategii wyprzedzającej, która polega na wcześniejszym przygotowywaniu się uczniów do lekcji, przez zbieranie informacji, wykonywanie zadań oraz samodzielne uczenie się przed lekcją z wykorzystaniem m.in. odpowiednich aplikacji komputerowych i zasobów Internetu;
- 7) wprowadzenie takich metod i środków, które stwarzają warunki do dostrzegania piękna otaczającego świata w różnych jego aspektach, sprzyjających kontemplacji wartości przyrody i obiektów dziedzictwa kulturowego;
- 8) stosowanie w jak największym zakresie pracy w grupach, stwarzającej warunki do kształtowania umiejętności komunikacji, współpracy, odpowiedzialności.

Bibliografia

- www.ore.edu.pl/nowa-podstawa-programowa
- www.ore.edu.pl
- www.reformaedukacji.men.gov.pl

Iwona Hudańska nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Założenia nowej podstawy programowej wychowania fizycznego

Wraz z początkiem roku 2017 Ministerstwo Edukacji Narodowej wskazało placówkom do realizacji od 1 września 2017 r. nowy kierunek polityki oświatowej państwa, tj. „Wdrażanie nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego”. Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej zaproponowali nauczycielom doradcom metodycznych i nauczycielom konsultantom ośrodków doskonalenia nauczycieli cykl szkoleń i konferencji na temat „Założenia nowej podstawy programowej z przedmiotów ogólnych i jej wdrażanie”. Na przełomie miesięcy kwiecień – maj bieżącego roku Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie podjęło się organizacji licznych działań, inicjatorem których było nie tylko Centrum, ale także Wielkopolski Kurator Oświaty. Celem tych działań było przygotowanie nauczycieli różnych specjalności, w tym nauczycieli wychowania fizycznego, do wdrażania nowej podstawy programowej wychowania fizycznego w szkołach podstawowych. I tak, przeprowadzono w dniu 24.05.2017 r. warsztaty nt. „Założenia nowej podstawy programowej i jej wdrażanie”. W warsztatach uczestniczyło 36 nauczycieli wychowania fizycznego. Zrealizowano także w dniach 13 i 20 maja 2017 r. grant Wielkopolskiego Kuratora Oświaty nt. „Warunki i sposoby realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego w klasie IV i VII szkoły podstawowej z informatyki, muzyki, plastyki, techniki, wychowania fizycznego”. W tym szkoleniu udział wzięło 138 nauczycieli. 21 kwietnia 2017 r. odbyła się konferencja metodyczna dla nauczycieli wychowania fizycznego zorganizowana we współpracy z MODN w Koninie na temat „Nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego 2017”, w której uczestniczyło 213 nauczycieli wf. Istotą spotkań z nauczycielami zarówno podczas realizowanego grantu jak i warsztatów był szczegółowy przekaz informujący o zmianach programowych i organizacyjnych, które od nowego roku szkolnego 2017/18 stają się obowiązujące dla szkół. W trakcie wykładów i warsztatów omówiono poniższe zagadnienia.

- **Wykład 1.** Wystąpienie przedstawiciela Kuratorium Oświaty w Poznaniu: *Analiza kontekstu stosowania podstawy programowej* – wicekurator oświaty **Zbigniew Talaga**, **Małgorzata Wilczyńska-Grześ** z Wydziału Rozwoju Edukacji, Dyrektor Delegatury w Koninie **Arkadiusz Chmielewski**.
- **Wykład 2.** *Struktura podstawy programowej oraz warunki i sposób realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego z informatyki, muzyki, plastyki, techniki, wychowania fizycznego* – konsultant Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie **Iwona Hudańska**.
- **Warsztat 1.** *Analiza treści podstawy programowej w kontekście dostosowania programu nauczania do indywidualnych potrzeb uczniów. Ewaluacja realizacji nowej podstawy programowej* – konsultanci Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie: **Iwona Hudańska** i **Mariusz Kordylewski**, konsultanci Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu: **Iwona Wesołowska** i **Justyna Szychowiak**.

- **Warsztat 2.** *Znaczenie innowacyjności i pracy zespołowej uczniów oraz ukierunkowania procesu wychowawczego na wartości w pracy szkoły* – konsultanci Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie: **Iwona Hudańska** i **Mariusz Kordylewski**, konsultanci Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu: **Iwona Wesołowska** i **Justyna Szychowiak**.

Struktura podstawy programowej oraz warunki i sposób jej realizacji

Kształcenie w szkole podstawowej stanowi fundament wykształcenia. Zadaniem szkoły jest łagodne wprowadzenie dziecka w świat wiedzy, przygotowanie do wykonywania obowiązków ucznia oraz wdrażanie do samorozwoju. Szkoła zapewnia bezpieczne warunki oraz przyjazną atmosferę do nauki, uwzględniając indywidualne możliwości i potrzeby edukacyjne ucznia. Najważniejszym celem kształcenia w szkole podstawowej jest dbałość o integralny rozwój biologiczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny i moralny ucznia („Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej”).

Każdy nauczyciel przedmiotu, planując swoją pracę w szkole, rozpoczyna ją przede wszystkim od zapoznania się z powyższą preambułą podstawy programowej kształcenia ogólnego. Bowiem informacje zawarte w niej uświadamiają nauczycielowi, w jakim kierunku kształcenie uczniów w jego szkole powinno podążać. Jakie cele i zadania stawiane są przed osobami zaangażowanymi w proces edukacyjno-wychowawczy, tj. nauczycielami, uczniami i ich rodzicami? I zatem jaką drogę wyznaczyć, by zrealizować wyznaczone cele i zadania?

Podstawa programowa kształcenia ogólnego określa cele kształcenia ogólnego, których jest 13 i najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego, których wymieniono 7. Podkreślono również wagę kształcenia kompetencji językowych i czytelniczych, a także stwarzanie uczniom warunków do nabywania wiedzy i umiejętności potrzebnych do rozwiązywania problemów z wykorzystaniem metod i technik wywodzących się z informatyki, w tym logicznego i algorytmicznego myślenia, programowania, posługiwania się aplikacjami komputerowymi, wykorzystywania informacji z różnych źródeł oraz stosowania tych umiejętności na zajęciach z różnych przedmiotów. Ponadto podkreślono, że: *szkoła ma również przygotowywać ich [uczniów] do dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów w trakcie korzystania z zasobów dostępnych w internecie, krytycznej analizy informacji, bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania opartych na wzajemnym szacunku relacji z innymi użytkownikami sieci.*

Szkoła oraz poszczególni nauczyciele podejmują działania mające na celu zindywidualizowane wspomaganie rozwoju każdego ucznia, stosownie do jego potrzeb i możliwości.

Ponadto uczniom z niepełnosprawnościami, w tym uczniom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, nauczanie dostosowuje się do ich możliwości psychofizycznych oraz tempa uczenia się.

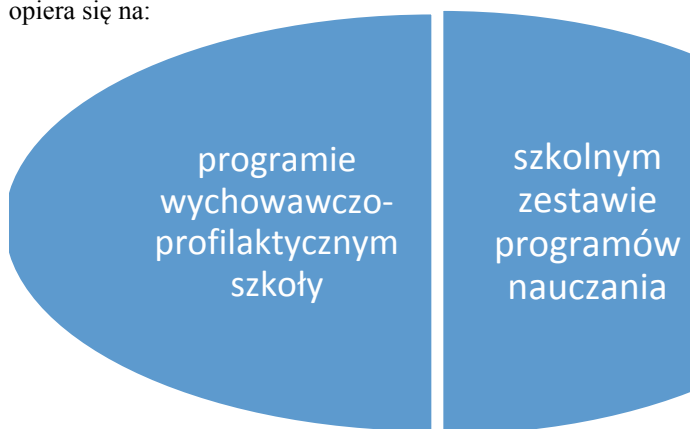
Podkreślono, że ważną rolę w kształceniu i wychowaniu uczniów w szkole podstawowej odgrywa edukacja zdrowotna. Zadaniem szkoły jest kształtowanie postaw prozdrowotnych uczniów, w tym wdrożenie ich do zachowań higienicznych, bezpiecznych dla zdrowia własnego i innych osób, a ponadto ugruntowanie wiedzy z zakresu prawidłowego odżywiania się, korzyści płynących z aktywności fizycznej, a także stosowania profilaktyki.

Znaczącą rolę przypisuje się kształceniu i wychowaniu w szkole podstawowej, które sprzyja rozwijaniu postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych uczniów [...] Szkoła dba o wychowanie dzieci i młodzieży w duchu akceptacji i szacunku dla drugiego człowieka, kształtuje postawę szacunku dla środowiska przyrodniczego, w tym upowszechnia wiedzę o zasadach zrównoważonego rozwoju, motywuje do działań na rzecz ochrony środowiska oraz rozwija zainteresowanie ekologią.

Duże znaczenie dla rozwoju młodego człowieka oraz jego sukcesów w dorosłym życiu ma nabywanie kompetencji społecznych takich jak komunikacja i współpraca w grupie, w tym w środowiskach wirtualnych, udział w projektach zespołowych lub indywidualnych oraz organizacja i zarządzanie projektami. [...]

Metoda projektu zakłada znaczną samodzielność i odpowiedzialność uczestników, co stwarza uczniom warunki do indywidualnego kierowania procesem uczenia się. Wspiera integrację zespołu klasowego, w którym uczniowie, dzięki pracy w grupie, uczą się rozwiązywania problemów, aktywnego słuchania, skutecznego komunikowania się, a także wzmacniają poczucie własnej wartości. Metoda projektu wdraża uczniów do planowania oraz organizowania pracy, a także dokonywania samooceny. Projekty swoim zakresem mogą obejmować jeden lub więcej przedmiotów. Pozwalają na współdziałanie szkoły ze środowiskiem lokalnym oraz na zaangażowanie rodziców uczniów.

W rozporządzeniu dotyczącym podstawy programowej określono również działalność edukacyjną szkoły, która opiera się na:

Szkolny zestaw programów nauczania oraz program wychowawczo-profilaktyczny szkoły tworzą spójną całość i muszą uwzględniać wszystkie wymagania opisane w podstawie

programowej. Ich przygotowanie i realizacja są zadaniem zarówno całej szkoły, jak i każdego nauczyciela.

Obok zadań wychowawczych i profilaktycznych nauczyciele wykonują również działania opiekuńcze odpowiednio do istniejących potrzeb.

Działalność wychowawcza szkoły należy do podstawowych celów polityki oświatowej państwa. Wychowanie młodego pokolenia jest zadaniem rodziny i szkoły, która w swojej działalności musi uwzględniać wolę rodziców, ale także i państwa, do którego obowiązków należy stwarzanie właściwych warunków wychowania. Zadaniem szkoły jest ukierunkowanie procesu wychowawczego na wartości, które wyznaczają cele wychowania i kryteria jego oceny. Wychowanie ukierunkowane na wartości zakłada przede wszystkim podmiotowe traktowanie ucznia, a wartości skłaniają człowieka do podejmowania odpowiednich wyborów czy decyzji. W realizowanym procesie dydaktyczno-wychowawczym szkoła podejmuje działania związane z miejscami ważnymi dla pamięci narodowej, formami upamiętniania postaci i wydarzeń z przeszłości, najważniejszymi świątami narodowymi i symbolami państwowymi.

Zamieszczone w podstawie programowej, a wskazane powyżej niektóre założenia kształcenia ogólnego wyznaczają kierunek, w jakim nauczyciele zespołu rady pedagogicznej szkoły powinni podążać, by osiągnąć zamierzone cele (zachęcam do szczegółowego zapoznania się z preambułą podstawy programowej). Zaś środkiem do realizacji celu będą opracowane – przez te zespoły nauczycieli – zestawy programów nauczania i program wychowawczo-profilaktyczny szkoły, w których to dokumentach obowiązkowo uwzględnione muszą być cele i zadania szkoły wskazane w rozporządzeniu, a także wiedza i umiejętności przypisane do przedmiotowych podstaw programowych kształcenia ogólnego. Opis wiadomości i umiejętności zdobytych przez ucznia w szkole podstawowej jest przedstawiany w języku efektów uczenia się, zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji.

Podstawa programowa wychowania fizycznego dla szkoły podstawowej zawarta jest w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie podstawy programowej.

Według autorów podstawy programowej wychowanie fizyczne pełni ważne funkcje edukacyjne, rozwojowe i zdrowotne: wspiera rozwój fizyczny, psychiczny, intelektualny i społeczny uczniów oraz kształtuje obyczaj aktywności fizycznej i troski o zdrowie w okresie całego życia, wspomaga efektywność procesu uczenia się oraz pełni wiodącą rolę w edukacji zdrowotnej uczniów.

Współczesne wychowanie fizyczne wymaga nowych standardów przygotowania ucznia do całościowej aktywności fizycznej i troski o zdrowie. Oprócz przygotowania sprawnościowego, nakierowane winno być ono przede wszystkim na kreowanie postaw prozdrowotnych. Wychowanie fizyczne również powinno pełnić funkcję perspektywną, co oznacza że przygotowuje do dokonywania w życiu wyborów korzystnych dla zdrowia. W podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej widoczna jest personalistyczna koncepcja wychowania oraz koncepcja sprawności fizycznej ukierunkowanej na zdrowie (koncepcje opisane są w prezentacji i zamieszczone w załączce materiały do pobrania na stronie www.cdnkonin.pl).

Proponowany model organizacji zajęć wychowania fizycznego w szkole podstawowej		
klasa IV 4 godziny w systemie klasowo- lekcyjnym	klasy V-VI (3 + 1) 3 godziny w systemie klasowo- lekcyjnym, 1 godzina do wyboru przez ucznia	klasy VII-VIII (2 + 2) 2 godziny w systemie klasowo- lekcyjnym, 2 godziny do wyboru przez ucznia

Wychowanie fizyczne dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych jest realizowane w formie zajęć klasowo-lekcyjnych i zajęć do wyboru przez ucznia, w tym: zajęć sportowych, zajęć rekreacyjno-zdrowotnych, zajęć tanecznych lub aktywnej turystyki.

Zajęcia z wychowania fizycznego zarówno te realizowane w formie zajęć klasowo-lekcyjnych, jak i te prowadzone do wyboru przez ucznia, prowadzą nauczyciele wychowania fizycznego zatrudnieni w szkole. Zajęcia wychowania fizycznego mogą być realizowane w obiektach sportowych znajdujących się w otoczeniu szkoły (np. korzystanie z hal sportowych).

Wymagania szczegółowe podstawy programowej odnoszą się do zajęć prowadzonych w systemie klasowo-lekcyjnym. W ramach zajęć do wyboru realizacja treści jest dowolna i powinna wykraczać poza podstawę programową.

Warunki i sposób realizacji

Szkola zapewnia warunki realizacji określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej wymagań szczegółowych, które należy traktować jako wskaźniki rozwoju dyspozycji osobowych niezbędnych do realizacji celów kształcenia na danym etapie edukacyjnym.

W podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej wymagania szczegółowe odnoszą się do zajęć prowadzonych w następujących blokach tematycznych: 1) Rozwój fizyczny i sprawność fizyczna, 2) Aktywność fizyczna, 3) Bezpieczeństwo w aktywności fizycznej, 4) Edukacja zdrowotna oraz kompetencje społeczne, które wyszczególnio-

ne są po klasie VII–VIII i odnoszą się do realizacji na wszystkich etapach rozwoju.

Realizacja podstawy programowej z przedmiotu wychowanie fizyczne w bloku tematycznym edukacja zdrowotna powinna być dostosowana do potrzeb uczniów (po przeprowadzeniu diagnozy tych potrzeb) oraz do możliwości organi-

zacyjnych szkoły. Warunkiem skuteczności realizacji tego bloku jest integrowanie treści z innymi przedmiotami, w tym np. biologią, wychowaniem do życia w rodzinie, wiedzą o społeczeństwie, edukacją dla bezpieczeństwa. Wymaga to współdziałania nauczycieli różnych przedmiotów, współpracy z pielęgniarką albo higienistką oraz z rodzicami. Niezbędne jest także skoordynowanie tych zajęć z programami edukacyjnymi dotyczącymi zdrowia i profilaktyki ryzykownych zachowań lub chorób, oferowanymi szkołom przez różne podmioty.

W opisie warunków i sposobów realizacji podstawy programowej czytamy, że do realizacji treści nauczania przedmiotu wychowanie fizyczne należy włączać uczniów czasowo lub częściowo zwolnionych z ćwiczeń fizycznych. Dotyczy to kompetencji z zakresu wiedzy w każdym bloku tematycznym oraz wybranych kompetencji z zakresu umiejętności ze szczególnym uwzględnieniem bloku edukacja zdrowotna.

W trosce o prawidłowy rozwój ucznia nie należy zapominać o działaniach szkoły wspomagających korygowanie i kompensowanie występujących u dzieci wad postawy.

W komentarzu do podstawy programowej zwrócono uwagę na istotną kwestię, która budzi ciągle wiele kontrowersji i emocji związanych z ocenianiem cech motorycznych uczniów. Ważne jest, by nie zapominać, że pomiar sprawności fizycznej nie powinien być kryterium oceny z przedmiotu wychowanie fizyczne ze względu na silne uwarunkowania genetyczne i duże indywidualne różnice w tempie dojrzewania biologicznego. Uczeń nie zawsze ma wpływ na poziom swoich możliwości, co rodzi komplikacje z odniesieniem jego

osiągnięć do norm. W konsekwencji poczucie niesprawiedliwości (braku obiektywności) oceny za wynik uzyskany w teście sprawności – jak wskazują na to argumenty w komentarzu do podstawy programowej przytaczane przez Martę Wiczorek – często nie oddającej rzeczywistych wysiłków wkładanych przez ucznia w wykonanie zadania, jest bezpośrednią przyczyną obniżonej motywacji do aktywności fizycznej, a w dalszej konsekwencji rezygnacji z udziału w procesie wychowania fizycznego.

Oceniając, należy uwzględnić zdobyte przez ucznia umiejętności i wiadomości wskazane w podstawie programowej wychowania fizycznego, a także jego wysiłek i zaangażowanie. Dodatkowymi kryteriami oceny mogą być również zachowania wynikające z opanowania kompetencji społecznych. Organizacja zajęć wychowania fizycznego wymaga, aby oceny śródroczna i roczna

1. Rozwój fizyczny i sprawność fizyczna. W tym bloku tematycznym zawarto treści związane z diagnozowaniem i interpretowaniem rozwoju fizycznego i sprawności fizycznej. Pomiar sprawności fizycznej nie powinien być kryterium oceny z przedmiotu wychowanie fizyczne. Powinien służyć do wskazania mocnych i słabych przejawów sprawności ucznia w celu planowania dalszego jej rozwoju. Podkreśla się znaczenie tych zagadnień w kontekście zdrowia, a nie oceny z przedmiotu wychowanie fizyczne. Zwraca się uwagę na rozróżnienie pojęć diagnozowanie i ocenianie.

2. Aktywność fizyczna. W tym bloku tematycznym zawarto treści dotyczące indywidualnych i zespołowych form rekreacyjno-sportowych. Układ treści uwzględnia zasadę stopniowania trudności i rozwój psychofizyczny ucznia. Treści obszaru wzbogacono o nowoczesne formy ruchu, aktywności fizyczne z innych krajów europejskich oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii w celu monitorowania i planowania aktywności fizycznej.

Kompetencje społeczne. W tym bloku tematycznym zawarto treści dotyczące rozwijania w toku uczenia się zdolności kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.

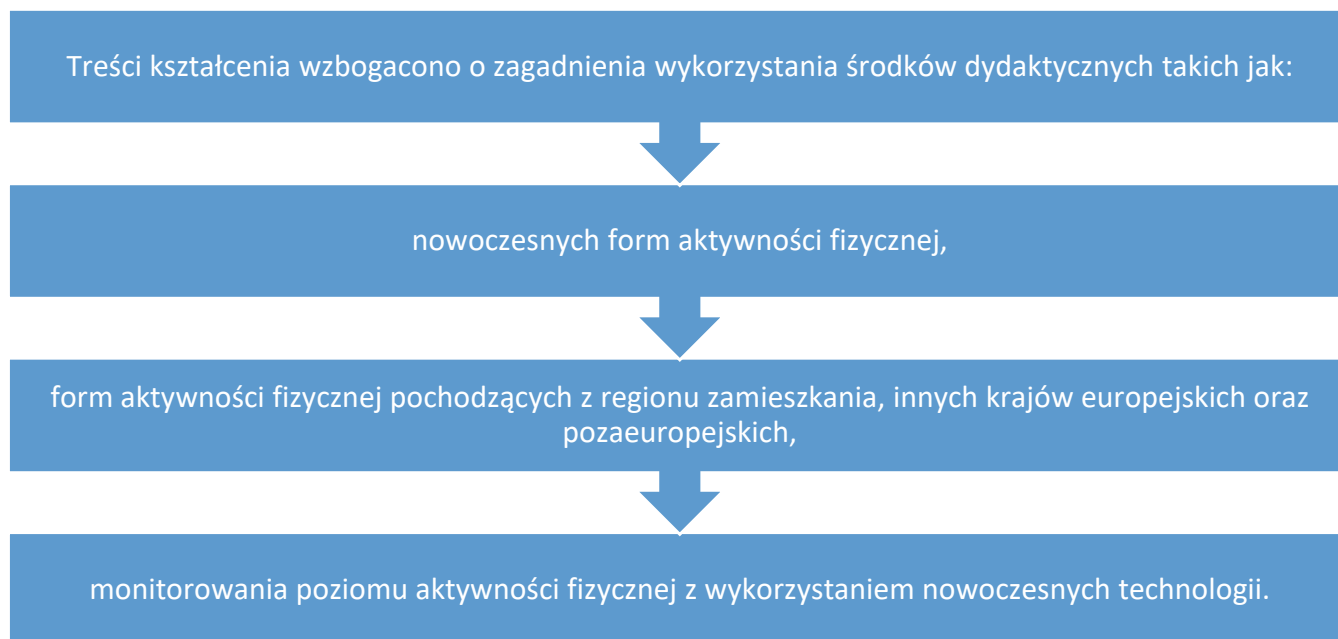
3. Bezpieczeństwo w aktywności fizycznej. W tym bloku tematycznym zawarto treści dotyczące organizacji bezpiecznego miejsca ćwiczeń, doboru i wykorzystania sprzętu sportowego, poczynwszy od bezpiecznych działań wiązanych z własną osobą, przez wspólne formy działania, do świadomości odpowiedzialności za zdrowie innych.

4. Aktywność fizyczna. W tym bloku tematycznym zawarto treści dotyczące indywidualnych i zespołowych form rekreacyjno-sportowych. Układ treści uwzględnia zasadę stopniowania trudności i rozwój psychofizyczny ucznia. Treści obszaru wzbogacono o nowoczesne formy ruchu, aktywności fizyczne z innych krajów europejskich oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii w celu monitorowania i planowania aktywności fizycznej.

były wystawiane na podstawie ocen z zajęć prowadzonych w systemie klasowo-lekcyjnym, jak i z zajęć do wyboru – zgodnie z zasadami przyjętymi przez nauczycieli w przedmiotowym systemie oceniania.

W podstawie programowej wychowania fizycznego zaleca się realizację treści programowych według poniższej propozycji.

mów nauczania oraz zalecanych planów dydaktyczno-wychowawczych, w których uwzględnia podmiotowość ucznia oraz mechanizmy motywujące do dbania o własny rozwój psychofizyczny, a także kształtowanie postaw, które pozwolą uczniom stawać się coraz bardziej dojrzałą OSOBA dbającą o własne potrzeby, ale również świadomą potrzeb innych.

Przekazana do rąk nauczycieli podstawa programowa kształcenia ogólnego skłania do głębszej refleksji nad przyszłą wizją realizacji przedmiotu wychowanie fizyczne opartą na personalistycznej koncepcji wychowania oraz koncepcji sprawności fizycznej ukierunkowanej na zdrowie. Mamy świadomość, że w podstawie programowej wychowania fizycznego znacząco nie zmieniły się wymagania szczegółowe – wiedza i umiejętności, które zapisano w języku efektów uczenia się ucznia. Przypisano je do faz rozwoju ucznia. Poszerzono sposoby realizacji treści i wskazano wykorzystanie TI, formy aktywności fizycznej, jak również podkreślono wagę wychowania wraz z kształtowaniem kompetencji społecznych, obywatelskich i patriotycznych. Nauczyciele wychowania fizycznego, posiadając tę wiedzę, mogą teraz przystąpić do opracowania progra-

W nowym roku szkolnym 2017/18 zaplanowano cykl szkoleń dotyczących wdrażania podstawy programowej wychowania fizycznego, a w szczególności zapraszam do sieci współpracy i samokształcenia, w ramach której pochylić się będziemy nad pojawiającymi trudnościami we wdrażaniu nowej, ale *dobrej zmiany*. Zapisy poprzez Internetowy System Obsługi Szkoleń www.cdnkonin.pl. Zapraszam.

(Materiał opracowano w oparciu o zapisy rozporządzenia w sprawie podstawy programowej z dnia 14 lutego 2017 r. oraz wykorzystano materiały pokonferencyjne ORE, kwiecień 2017 r.)

Lidia Kantek nauczyciel konsultant CDN w Koninie

O konferencji dla nauczycieli wychowania przedszkolnego

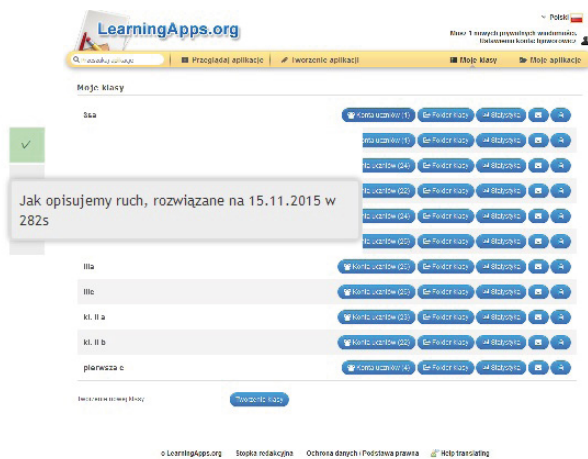
22 kwietnia w Młodzieżowym Domu Kultury w Koninie odbyła się konferencja metodyczna na temat *Wdrażanie podstawy programowej 2017 – wychowanie przedszkolne*. Organizatorami konferencji byli: Miejski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Koninie i Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie. Konferencja składała się z dwóch

części. W pierwszej omówione zostały zmiany programowe w kształceniu ogólnym, specjalnym i zawodowym oraz w obszarze wychowania i profilaktyki. Druga część dotyczyła wychowania przedszkolnego, a przede wszystkim podstawowych założeń, filozofii zmian i kierunków działań. Omówiono także zmiany w prawie oświatowym, które

będą obowiązywały od 1 września 2017 r.

Konferencja cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem nauczycieli wychowania przedszkolnego, ponieważ uczestniczyło w niej 225 osób.

Konferencję prowadziły: Lidia Kantek – nauczyciel konsultant CDN w Koninie oraz Irena Rogala – doradca metodyczny MODN w Koninie.

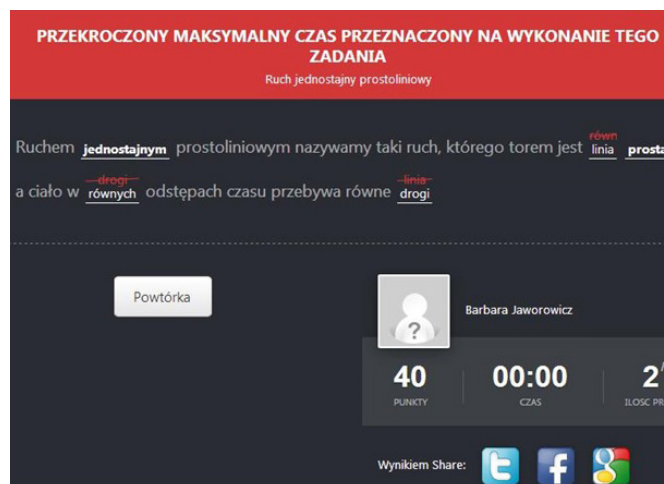

learningapps.org – zrzut ekranu

to program służący do tworzenia różnorodnych ćwiczeń: zagadek, dopasowania par, uzupełniania luk, map interaktywnych, quizów, krzyżówek, łączenia kolumn. Takie formy wywołują uczniowskie zainteresowanie, angażują w lekcję. W skład narzędzia wchodzi „Fill in the Blanks” – uzupełnianie brakujących słów danego tekstu. Uczeń natychmiast po wykonaniu ćwiczenia otrzymuje informację zwrotną o tym, co zrobił dobrze, co zrobił źle i jak powinna wyglądać poprawna odpowiedź.

Należy jednak pamiętać, że nie jest celem nauczyciela stosowanie TIK na lekcjach, lecz skuteczne uczenie się uczniów. Ćwiczenia należy tak dobrać, aby stanowiły dla ucznia wyzwanie, były ciekawe, atrakcyjne, angażujące w proces zdobywania wiedzy.

W ramach powyższego zagadnienia Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie proponuje szkolenia skierowane do nauczycieli różnych przedmiotów. Jednym z nich jest szko-

www.educaplay.com – zrzut ekranu

lenie zespołu nauczycieli szkoły/placówki pt. „Technologie informacyjno-komunikacyjne na lekcjach”. Innym rodzajem wsparcia w obrębie tematyki TIK jest sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli przedmiotów przyrodniczych pt. „Wykorzystanie TIK na lekcjach przedmiotów przyrodniczych”. Serdecznie zapraszamy do skorzystania z naszej oferty edukacyjnej.

Bibliografia

- M. Żylińska, *Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi*, Toruń 2013.
- M. Ostrowska, D. Sterna, *Technologie informacyjno-komunikacyjne na lekcjach*, Warszawa 2015.
- B. Jaworowicz, W. Poturała, *Pokazać, zainteresować i zaangażować. Wykorzystanie aplikacji Padlet i Educaplay*, [w:] *Informatyka w edukacji. Wokół nowej podstawy informatyki*, pod red. A. B. Kwiatkowskiej i M. M. Sysły, Toruń 2017.

Mariusz Kordylewski nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Wokół podstawy programowej przedmiotu informatyka w nowej szkole podstawowej – interpretacje i działania Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie

Wybrane elementy wdrażania podstawy programowej informatyki w nowej szkole podstawowej

Edukacji informatycznej według nowej podstawy programowej przyswiera tendencja w formułowaniu i rozwiązywaniu problemów określana jako **myślenie komputacyjne** (ang. *computational thinking*). Jest to umiejętność roz-

wiązywania problemów z różnych dziedzin z wykorzystaniem metod i narzędzi informatycznych; postuluje postawy i umiejętności, jakie każdy, nie tylko informatyk, powinien starać się wykształcić i stosować. Myślenie komputacyjne określa procesy myślowe towarzyszące formułowaniu problemów i ich rozwiązań: podajemy rozwiązania problemów w takiej postaci, aby możliwe

było ich efektywne rozwiązywanie przy pomocy narzędzi informatyki. Myślenie komputacyjne integruje ludzkie myślenie z możliwościami komputerów.

W nauce programowania stosujemy różne środowiska programistyczne, które możemy podzielić na środowiska *programowania wizualnego* i środowiska *programowania tekstowego*.

Programowanie wizualne odbywa się w środowisku programistycznym, w którym program (skrypt) powstaje poprzez przeciąganie (metoda *drag and drop*) klocków (piktogramów) na planszę, gdzie budowany jest program. Klocki stanowią cegiełki (komponenty) programu – tworzy się z nich instrukcje oraz wyrażenia programu i w konsekwencji cały program. Użycie środowiska programowania wizualnego do nauki programowania zalecane jest przez podstawę programową dla szkoły podstawowej dla klas I–III oraz IV–VI. O ile uczniowie klas I–III, poznając nieformalne znaczenie wybranych po-

programowej informatyki oraz zmian dotyczących przedmiotu informatyka w ramach planach nauczania:

- wspomaganie kształcenia logicznego myślenia,
- wprowadzenie uczniów do rozwiązywania problemów i programowania, mających zastosowanie na różnych przedmiotach,
- wzrost kreatywności uczniów,
- otwartość na podejmowanie działań innowacyjnych,
- podniesienie atrakcyjności i efektywności lekcji informatyki,
- podwyższenie kompetencji informatycznych nauczycieli nauczania wczesnoszkolnego oraz nauczycieli informatyki, a przez to wzrost ich autorytetu,
- nowelizacja sposobu kształcenia wszystkich nauczycieli przez uczelnie wyższe i inne instytucje edukacyjne – w zakresie kompetencji informatycznych.

Przeprowadzone w roku szkolnym 2016/2017 formy doskonalenia i doradztwa zawodowego związane z edukacją informatyczną

W roku szkolnym 2016/2017 przeprowadzono w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie samodzielnie lub przy współpracy innych ośrodków doskonalenia nauczycieli i wydawnictw wiele form doskonalenia i doradztwa zawodowego adresowanych do nauczycieli szkół i pracowników placówek oświatowych związanych z wdrażaniem podstawy programowej informatyki w nowej szkole podstawowej, z nauczaniem programowania oraz zastosowaniem informatyki w nauczaniu – w kontekście reformy systemu edukacji. Przykładowe

jęć związanych z informatyką, często w formie zabawy (czynność, polecenie, instrukcja, powtarzanie czynności, algorytm – plan działania) stawiają w tym środowisku pierwsze kroki, to uczniowie klas IV–VI „tworzą i zapisują w wizualnym języku programowania pomysły historyjek i rozwiązania problemów, w tym proste algorytmy z wykorzystaniem poleceń sekwencyjnych, warunkowych i iteracyjnych oraz zdarzeń; potrafią napisać prosty program sterujący robotem lub innym obiektem na ekranie komputera i testują na komputerze swoje programy”. Uczniowie klasy VII, którzy przeszli kształcenie informatyczne w klasach IV–VI oparte na wcześniej obowiązującej podstawie programowej, mogą rozwiązywać algorytmicznie wybrane problemy i programować je właśnie w *wizualnym języku programowania* (lub *tekstowym* – wyboru dokonuje tutaj nauczyciel na podstawie poziomu umiejętności i inklinacji uczniów). Przykładami środowisk programowania wizualnego są Baltie i Scratch.

Programowanie tekstowe polega na tym, że uczeń, pracując w środowisku języka programowania, wpisuje tekst programu pod edytorem tekstu (aczkolwiek środowisko takie może mieć także funkcje programowania wizualnego). Uczniowie klasy VII, którzy w klasach IV–VI przeszli kształcenie informatyczne oparte na nowej podstawie programowej i zostali wcześniej wprowadzeni do myślenia algorytmicznego, poznając podstawowe pojęcia informatyczne i rozwiązując algorytmicznie wybrane problemy oraz programując rozwiązania – stawiają (zgodnie z nową podstawą programową) pierwsze kroki w tekstowym środowisku języka pro-

gramowania. Wprowadzenie programowania tekstowego w ostatnich klasach szkoły podstawowej uzasadnione jest przez autorów podstawy programowej sposobnością odkrycia u uczniów skłonności i umiejętności programistycznych rzutujących na wybór profilu dalszego kształcenia w szkole ponadpodstawowej. Przykładami środowisk programowania tekstowego są Visual Studio (C++), Delphi (Object Pascal), Lazarus (Object Pascal), Eclipse (Java).

Strategią realizacji nowej podstawy programowej jest *spiralna realizacja treści*, która polega na „powrocie” na wyższym etapie kształcenia do zrealizowanych już zagadnień na niższym etapie. Celem tego zabiegu jest rozwinięcie wiedzy i umiejętności uczniów w danym obszarze – wzniesienie ich na wyższy poziom.

Przewidywane są następujące efekty wprowadzanych zmian w podstawie

formy doskonalenia i doradztwa wymieniono w punktach A.–G.

A. Kurs „Zasoby Internetu i ich praktyczne wykorzystanie w realizacji treści przyrodniczych”

Kurs zrealizowany z doradcą metodycznym Olgą Wagner-Zaskórką odbył się 30 listopada 2016 r. i 14 grudnia 2016 r.

Tematyką szkolenia było:

- wykorzystanie aplikacji internetowej do poznawania budowy ciała człowieka;
- zasoby platformy *Scholaris*;
- wirtualna eksploracja Ziemi;
- e-podręczniki na zajęciach przyrody;
- korzystanie z pakietu biurowego online (w postaci aplikacji internetowej);
- wyszukiwanie w Internecie i prosta obróbka grafik wykorzystywanych na zajęciach przyrody.

B. Kurs „Praktyczne wykorzystanie arkusza kalkulacyjnego w pracy nauczycieli przedmiotów przyrodniczych”

Kurs odbył się 15 marca 2017 r. i 22 marca 2017 r. w ramach doradztwa metodycznego prowadzonego przez Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie.

Tematyka szkolenia:

- zasady pracy pod arkuszem kalkulacyjnym;
- ilustrowanie danych wykresami;
- obliczenia z wykorzystaniem danych przyrodniczych;
- analiza ilościowa testu osiągnięć uczniów z wykorzystaniem arkusza kalkulacyjnego.

C. Cykl szkoleń o wspólnej tematyce dla nauczycieli informatyki w szkołach podstawowych i gimnazjach

W cyklu przeprowadzono następujące formy doskonalenia zawodowego i doradztwa:

- warsztat „Programujemy w Scratch” (w ramach doradztwa prowadzonego przez CDN w Koninie, 16 listopada 2016 r.);
- kurs „Nauczanie programowania w szkole” (15 listopada 2016 r. i 23 listopada 2016 r., 2 edycje);
- kurs „Nauczanie programowania w środowisku Scratch” (29 marca 2017 r.).

Tematyka cyklu:

- pojęcia, wiedza i umiejętności kształcone na zajęciach informatyki;
- zintegrowane środowisko programistyczne dla „malucha i studenta”;
- pracujemy w Scratch – interesujące

przykłady programów odpowiednich do wieku i poziomu umiejętności ucznia.

D. Warsztat „Tworzymy stronę internetową w Joomla”

Szkolenie odbyło się 19 kwietnia 2017 r.

Tematyką warsztatu było:

- Joomla jako przykład systemu zarządzania treścią;
- instalowanie Joomla na serwerze in-

ternetowym;

- koncepcja budowania strony opartej na Joomla (szablony, moduły, rozszerzenia, dodatki, komponenty);
- korzystanie z funkcji panelu administracyjnego (zaplecza) – tworzenie strony internetowej.

E. Konferencja „Reforma oświaty i wdrażanie nowej podstawy programowej informatyki”

Konferencja odbyła się 22 kwietnia 2017 r. przy współpracy doradców MODN w Koninie.

Do głównych zagadnień poruszanych na konferencji należały: fazy wdrażania reformy systemu edukacji oraz sposób realizacji nowej podstawy programowej na poszczególnych etapach szkoły podstawowej.

F. Konferencja i warsztaty „Założenia nowej podstawy programowej informatyki i jej wdrażanie”

W dniu 26 kwietnia 2017 r. w Centrum Doskonalenia w Koninie odbyła się konferencja połączona z warsztatami „Założenia nowej podstawy programowej z informatyki i jej wdrażanie. Baltie, Scratch i algorytmy... Jak uczyć programowania w klasach I, IV i VII zgodnie z nową podstawą programową?” adresowana do nauczycieli informatyki i zajęć komputerowych

ze szkół podstawowych i gimnazjów. Spotkanie poprowadzili pracownicy Wydawnictwa „Migra” – Jacek Woldan i autorka podręczników do informatyki Grażyna Koba; kierownikiem tej formy doskonalenia zawodowego z ramienia CDN w Koninie był Mariusz Kordylewski.

Program spotkania był następujący: **wykłady**

- „Jak przygotować się do zmian w na-

uczaniu informatyki?”. Omówienie wybranych celów i treści nowej podstawy programowej w kontekście wykorzystywanych środowisk programowania.

- Omówienie zasad pracy w środowiskach programowania Baltie i Scratch – przydatnych zarówno dla osób rozpoczynających pracę z tymi programami, jak i dla zaawansowanych.
- Prezentacja oferty wydawniczej oraz pomocy dla nauczycieli:
 - podręczniki z nowej serii Teraz bajty do informatyki dla klasy I, IV i VII szkoły podstawowej;
 - nowy podręcznik z serii Z nowym bitem do zajęć komputerowych dla klasy VI;
 - programy nauczania, scenariusze lekcji, sprawdziany, w tym testy elektroniczne, multibooki i inne.

warsztaty

Uczestnicy warsztatów sprawdzili praktycznie, jak wprowadzać zasady programowania – wykonali ćwiczenia w środowiskach Baltie i Scratch. Na zakończenie przewidziano niespodziankę – uczestnicy warsztatów, którzy poprawnie i pierwsi odpowiedzieli na zadane pytania, otrzymali nagrody.

Spotkanie trwało ponad 4 godziny

w Koninie Kuratorium Oświaty w Poznaniu), Iwona Hudańska (nauczyciel konsultant Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie). Warsztaty poprowadzili: z wychowania fizycznego – Iwona Hudańska, także z wychowania fizycznego – Iwona Wesołowska (Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu), z techniki, plastyki i muzyki – Justyna Szychowiak (Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu), z informatyki – Mariusz Kordylewski (Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie). Rolę gospodarza pełnił Dyrektor Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie Jarosław Jankowski.

Planowane na I semestr roku szkolnego 2017/2018 formy doskonalenia adresowane do nauczycieli informatyki lub związane z edukacją informatyczną (wybór)

- „Realizacja edukacji informatycznej w klasach I–III zgodnie z nową podstawą programową” – szkolenie adresowane do nauczycieli edukacji informatycznej w klasach I–III (zagadnienia: przegląd dostępnych zasobów pomocnych w realizacji edukacji informatycznej, propozycje zadań i kart pracy dla dzieci, programowanie w Baltie).
- „Nauka programowania w klasach VII–VIII szkoły podstawowej” – szkolenie dla nauczycieli informatyki szkoły podstawowej i gimnazjum (zagadnienia: zapisy podstawy programowej dotyczące nauki programowania w klasach VII–VIII szkoły podstawowej, programowanie w Scratch, programowanie w tekstowym środowisku programistycznym).
- „Programowanie w Baltie i Scratch” – szkolenie dla nauczycieli informatyki szkoły podstawowej (zagadnienia: zapisy podstawy programowej dotyczące nauki programowania, praca w środowisku Baltie, programowanie w Scratch).
- „Tworzymy stronę internetową w Joomla” – szkolenie dla zainteresowani nauczycieli, szczególnie dla szkolnych administratorów systemów CMS (ang. *content management system*). Celem szkolenia jest nabycie/udoskonalenie przez uczestników umiejętności budowania strony internetowej przy pomocy Joomla.

lekcyjne; uczestniczyło w nim 47 osób.

G. Wykłady i warsztaty realizowane w ramach grantów edukacyjnych Wielkopolskiego Kuratora Oświaty

W dniach 13 i 20 maja 2017 r. w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie odbyły się szkolenia – wykłady połączone z warsztatami – przeprowadzone w ramach grantów Wielkopolskiego Kuratora Oświaty: „**Warunki i sposoby realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego w klasie IV i VII szkoły podstawowej z informatyki, muzyki, plastyki, techniki, wychowania fizycznego**”.

Organizatorem szkoleń było Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Lesznie. Celem zajęć było podniesienie kompetencji nauczycieli informatyki, muzyki, plastyki, techniki i wychowania fizycznego, uczących w roku szkolnym 2017/2018, którzy będą wspierać wprowadzanie zmian związanych z reformą oświaty i nową podstawą programową w szkole podstawowej. Adresatami byli nauczyciele zatrudnieni w szkołach podstawowych województwa wielkopolskiego, którzy w roku szkolnym 2017/2018 będą nauczali informatyki, muzyki, plastyki, techniki, wychowania fizycznego w klasach IV i VII szkół podstawowych. W szkoleniu mogli wziąć udział przedstawiciele wszystkich publicznych i niepublicznych szkół.

Program szkoleń obejmował wykłady:

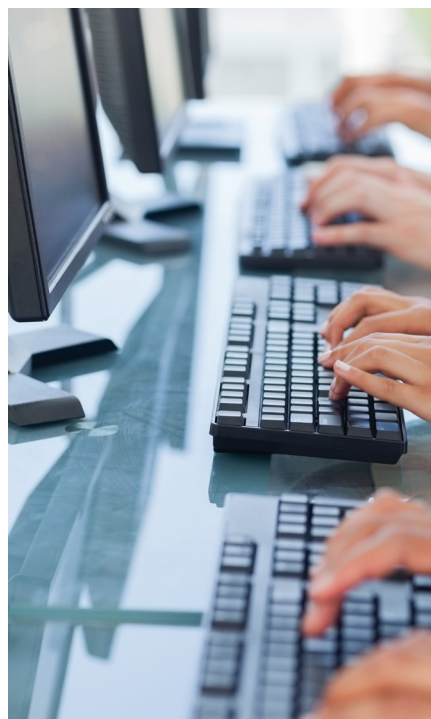
- „Analiza kontekstu stosowania podstawy programowej” (wystąpienie przedstawiciela Kuratorium Oświaty w Poznaniu);
- „Struktura podstawy programowej oraz warunki i sposób realizacji

podstawy programowej kształcenia ogólnego z informatyki, muzyki, plastyki, techniki, wychowania fizycznego”;

oraz warsztaty:

- „Analiza treści podstawy programowej w kontekście dostosowania programu nauczania do indywidualnych potrzeb uczniów. Ewaluacja realizacji nowej podstawy programowej”;
- „Znaczenie innowacyjności i pracy zespołowej uczniów oraz ukierunkowania procesu wychowawczego na wartości w pracy szkoły”.

Wykłady poprowadzili: Zbigniew Talaga (Wicekurator Oświaty), Małgorzata Wilczyńska-Grześ (Dyrektor Wydziału Rozwoju Edukacji Kuratorium Oświaty w Poznaniu), Arkadiusz Chmielewski (Dyrektor Delegatury

Magdalena Juszcak socjolog, pracownik Wyższej Szkoły Kadr Menedżerskich w Koninie

Wolontariat jako forma rozwijania postaw społecznych

*Szukać prawdy, kochać piękno,
chcieć dobra, czynić najlepsze
– to zadanie i cel człowieka.*

Moses Mendelssohn

Program nauczania pozwala na realizację zadań szkoły w trzech obszarach edukacyjnych – zgodnie z obowiązującą podstawą programową (źródło: Program edukacji wczesnoszkolnej):

1. Poznanie świata oraz siebie. Budowanie systemu wiedzy dziecka.
2. Aktywność w świecie konkretnym i symbolicznym. Umiejętności i działania.
3. Stosunek do świata oraz siebie. Budowanie systemu wartości (postawy).

Dziś chciałabym zwrócić szczególną uwagę na ostatni człon zagadnienia: „rozwijanie postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych”.

Według definicji zawartej w *Słowniku socjologicznym* postawa to „uwewnętrzniona przez jednostkę, wyuczona, zsocjalizowana predyspozycja do reagowania w społecznie zdefiniowany sposób, szczególnie przez podejmowanie określonych działań w odpowiedzi na określone oczekiwania społeczne; wpływa na preferowanie pewnych celów i wartości. Werbalnym wyrazem postawy społecznej są opinie”¹.

T. Tomaszewski podaje, że „kiedy mówimy o czyjejs postawie wobec jakiejś sprawy, to mamy na ogół na myśli: po pierwsze – jego wiedzę i przekonania na temat, po drugie – jego cechy i stosunek uczuciowy do sprawy, po trzecie – to, co zdolny jest w tej sprawie zrobić”².

Reasumując:

- postawy społeczne nabywamy poprzez doświadczenia oraz wiedzę innych ludzi podczas procesu socjalizacji – od najmłodszych lat,
- kształtujemy cele i wartości poprzez budowanie poczucia własnej wartości, tworzenie systemu wartości oraz kształtowanie przekonań moralnych i postaw prospołecznych,
- oceniamy czyjąś postawę w oparciu o jego wiedzę i poglądy, emocje wobec zagadnienia i konkretne działania,
- kształtujemy właściwe postawy w czasie działań indywidualnych i zespołowych.

W jaki sposób można kształtować właściwe postawy społeczne u dziecka?

Jedną z form edukacji jest wolontariat (łac. *voluntarius* – ‘dobrowolny’) – dobrowolna, bezpłatna, świadoma praca na rzecz innych lub całego społeczeństwa, wykraczająca poza związki rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie”³.

Szukając definicji wolontariatu, natrafiłam na stronę internetową www.wolontariat.org.pl, na której zapoznajemy się z opisem wolontariusza: „Są ludzie, którzy dobrowolnie i bez wynagrodzenia niosą pomoc, angażują się w pracę na rzecz osób i instytucji działających w różnych obszarach życia społecznego. Można ich spotkać między innymi w domach dziecka, hospicjach, domach pomocy społecznej, muzeach i schroniskach dla zwierząt. Pracują w instytucjach publicznych, organizacjach pozarządowych, placówkach kultury, sportu i wielu innych. To wolontariusze”⁴.

Z inną definicją można zapoznać się w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie:

„Art. 2 Ilekroć w ustawie jest mowa o: [...]

3) wolontariuszu – rozumie się przez to osobę fizyczną, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie”⁵.

Istnieje kilka obszarów wolontariatu – np.:

- goprowiec,
- hospicyjny,
- harcerski,
- patrolowanie wybrzeża,
- wolontariat w schronisku,
- wolontariat amazonek.

W Koninie i okolicach działa wiele organizacji, w których czynnie biorą udział wolontariusze. Są to między innymi fundacje, hospicja, harcerstwo. Ja zachęcam do zaangażowania się w działalność na rzecz schroniska dla bezdomnych zwierząt w Koninie.

Zwierzęta, równie mocno jak i ludzie, potrzebują opieki i uwagi ze strony drugiego człowieka. Wyjście na spacer i zabawa z psem to często jedyna atrakcja, którą można zapewnić zwierzęciu w schronisku. Od najmłodszych lat powinny być kształtowane pozytywne postawy w stosunku do zwierząt. Oprócz rozwijania postaw społecznych, dzieci powinny się uczyć dobrej organizacji czasu wolnego. Dziecko jako wolontariusz nabywa takich umiejętności, jak:

- systematyczność,
- poświęcenie czasu,
- zaangażowanie,
- poznanie drugiej osoby/zwierzęcia,
- empatia,
- otwartość,
- motywacja.

Oprócz teoretycznych informacji dotyczących wolontariuszy i wolontariatu, chciałabym przedstawić fakty, jakie udało mi się uzyskać od osób związanych z konińskim schroniskiem dla bezdomnych zwierząt. Osoby, z którymi przeprowadzałam wywiady, są związane z organizacją od kilku lat.

Rozmowę z respondentami zaczynałam od pytania, czym jest wolontariat. Najczęściej padała odpowiedź: **Nieodpłatna pomoc dla zwierząt bądź osób potrzebujących.** Pomoc dla zwierząt polega na wyprowadzaniu ich na spacer, wsparciu finansowym, wszelkiego rodzaju darowiznach, np. w postaci karmy, legowisk, starych koców, naczyni.

⁴ <http://wolontariat.org.pl/wolontariusze/kim-jest-wolontariusz/> (dostęp: 05.06.2017).

⁵ <https://poradnik.wfirma.pl/wzor-umowa-o-wolontariat-z-omowieniem>.

¹ K. Olechnicki, P. Załęcki, *Słownik socjologiczny*, s. 159.

² S. Korpecka-Dyjak, *Pojęcie i klasyfikacja postaw społecznych oraz czynniki wpływające na ich kształtowanie*, <http://profesor.pl/publikacja,21149,Skrypty,Pojecie-i-klasyfikacja-postaw-spoecznych-oraz-czynniki-wplywajace-na-ich-ksztaltowanie> (dostęp: 05.06.2017).

³ http://www.mlodziez.org.pl/sites/mlodziez.org.pl/files/publication/480/wolontariat_zmienia_nas_czyli_jak_zostac_europejsk_17327.pdf (dostęp: 20.06.2017).

Kolejne pytanie dotyczyło powodów, dla których podjęto decyzję o działalności w wolontariacie. Głównymi pobudkami do zaangażowania się w tę formę aktywności społecznej były współczucie wobec porzuconych zwierząt, chęć niesienia pomocy potrzebującym, akcje udostępniane na Facebooku, widok bezdomnych zwierząt, miłość do czworonogów, robienie „czegoś” dla dobra istot, które same nie poproszą o pomoc. **Trzeba pomagać słabszym od nas i to jest nasz obowiązek jako ludzi.** Jest to kwintesencja humanitaryzmu i angażowania się w wolontariat, niesamowita postawa społeczna, która powinna być wpa-jana każdemu od najmłodszych lat.

Byłam ciekawa, jakie warunki oprócz miłości do zwierząt, ogromnych pokładów empatii i zaangażowania należy spełnić, by zostać wolontariuszem. Okazało się, że najważniejsza jest **szczerą chęć pomocy innym.** Wolontariat jest nieodpłatną formą pracy, dlatego nie można liczyć na materialne zyski. Należy również dobrze wygospodarować swój wolny czas na wizyty w schronisku. Wymogiem podjęcia współpracy jest podpisanie umowy o wolontariat, której wzór zamieszczam na końcu artykułu. W przypadku osób nieletnich potrzebna jest zgoda rodzica. Oprócz indywidualnego zaangażowania możliwa jest również wizyta dzieci wraz z wychowawcą w placówce. Wolontariusze zachęcają do takiej formy wsparcia. Najpierw należy umówić klasę z osobami pracującymi w schronisku. Dzieci mogą wyprowadzić zwierzęta, bawić się z nimi, zobaczyć, w jakich warunkach żyją i jak można im pomóc. Są to bardzo ważne spotkania, ponieważ uczą najmłodszych odpowiedzialności. Wiemy, że są sytuacje, kiedy dziecko znudzi się opieką nad pupilem, a rodzice nie wspierają go we wcześniej podjętej decyzji o trosce o zwierzątko i chętnie oddają je do schroniska. Szkoda, że tylko wolontariusz może zobaczyć porzucone zwierzę. **Widzi smutek, tęsknotę i rozczarowanie...**

Wolontariusze zachęcają również do zbierania plastikowych nakrętek po butelkach, karmy, tworzenia plakatów dotyczących wyżej wymienionych zbiórek. Każda pomoc ze strony dzieci oraz dorosłych jest drogocenna. Moi rozmówcy udzielili kilka rad dla początkujących wolontariuszy: przede wszystkim nie analizować, nie zastanawiać się, tylko działać! Należy wyszukać – np. w Internecie – informację, gdzie znajduje się schronisko i po prostu udać się w to miejsce. Nie należy poddawać się i rezygnować, ponieważ „początki są trudne, może nas przyniesie widok samotnych, niekiedy cierpiących zwierząt. Nie możemy się wtedy koncentrować na naszym przynębieniu. Musimy mieć świadomość, że jesteśmy tam dla zwierząt, po to, by w ich życiu pojawiło się trochę szczęścia”.

Chciałam również dowiedzieć się, ile osób obecnie zaangażowanych jest w wolontariat i czy schronisko potrzebuje kolejnych ochotników do pomocy. Odpowiedzi były jednoznaczne: każdy wolontariusz jest na wagę złota. **Pracy w schronisku jest tak dużo, że wolontariuszy nigdy dość.** Jest prawie 200 bezdomnych zwierząt potrzebujących opieki i uwagi. Możliwa jest również wirtualna adopcja zwierzęcia. Polega na wsparciu finansowym pupila. Pociągającym jest fakt, że klasy z niektórych konińskich szkół biorą czynny udział w akcji i adoptują psiaki.

Kolejne pytanie dotyczyło zaangażowania dzieci w wolontariat – czy warto angażować je od najmłodszych lat w tego rodzaju pomoc. Odpowiedzi były jednoznaczne. **Dziecko, którego rodzice angażują się w taką pomoc, również stanie się wrażliwe na krzywdę, zresztą nie tylko zwierząt; będzie świadome, że zwierzę to istota czująca, której należy się szacunek i opieka.** Z doświadczeń moich rozmówców oraz znajomych wynika, że bardzo często osoby, które nie miały styczności ze zwierzętami w dzieciństwie, nie są tak wrażliwe i empatyczne wobec nich w dorosłym życiu. **Osoby, które miały zwierzęta, posiadają umiejętność wczuwania się w uczucia, takie jak cierpienie, radość. Oczywiście zdarzają się wyjątki od reguły, ale należy**

uświadamiać dziecku, że trzeba szanować i kochać zwierzęta. Moi rozmówcy byli dobrymi właścicielami zwierząt, dlatego ich chęć niesienia pomocy porzuconym zwierzętom była bezwarunkowa. Dzieci angażujące się w pracę w schronisku, oprócz kształtowania postaw społecznych i nabywania wartościowych cech, mają szansę opiekować się wybranymi zwierzętami. Psy i koty adoptowane ze schroniska mają łagodne usposobienie. Zwierzęta trudne, czasami agresywne nie są dopuszczane do kontaktów z dzieckiem. **Najważniejsze jest zdrowie i bezpieczeństwo człowieka.**

Po tej krótkiej, ale treściwej rozmowie z wolontariuszami nasuwa się tylko jedna myśl: dzieci powinny angażować się w opiekę nad zwierzętami, a schroniska potrzebują wsparcia ze strony młodzieży, dorosłych, jak również i tych najmłodszych.

Należy teraz odpowiedzieć na pytanie: jakie korzyści w kształtowaniu postaw młodych ludzi wywiera wolontariat?

Składowa definicji postawy	Wolontariat
Nabywanie postaw społecznych w procesie socjalizacji.	Wolontariat wspiera kształcenie pozaszkolne. Umożliwia nawiązanie kontaktów i wymianę doświadczeń. Zachęca do podejmowania działań na rzecz społeczności lokalnej. Pozwala na utrwalanie kompetencji związanych z zasadami i wartościami. Uczy podstawowych działań i uczuć społecznych.
Kształtowanie celów i wartości.	Działalność charytatywna wywala u dziecka pozytywne zachowania wobec zwierząt, eliminuje oraz zapobiega agresywnym zachowaniom, motywuje do aktywnego podjęcia działań na rzecz zwierząt i uwrażliwia na ich los.
Ocena postawy społecznej.	Filantropia zachęca dziecko do zdobywania wiedzy na temat zwierząt domowych w celu sumiennego opiekowania się wybranymi zwierzętami, przywołuje odczucie potrzeby aktywnego podjęcia działań na rzecz psów i kotów.
Kreowanie właściwej postawy w czasie działań indywidualnych i zespołowych.	Praca społeczna uczy odpowiedzialności i podziału zajęć we wspólnej pracy oraz umożliwia podjęcie działań indywidualnych na rzecz własnego rozwoju.

Wolontariat kształtuje w młodym człowieku postawy społeczne. Wachlarz pozytywnych skutków wynikających z bycia wolontariuszem jest ogromny. Przez dobrowolną, nieprzymuszoną chęć pomocy innym kształtuje pozytywne zachowania. Niesienie pomocy można zacząć od „małych” rzeczy, takich jak zbiórki żywności czy datki dla potrzebujących, a kończyć na fizycznej pomocy, np. w wyżej wspomnianym schronisku dla bezdomnych zwierząt w Koninie.

POROZUMIENIE O WSPÓŁPRACY

W dniu..... w
pomiędzy z siedzibą w
reprezentowanym przez
zwanym w dalszej części Korzystającym

a

Panią/Panem, dowód osobisty nr
adres zamieszkania:
zwaną/ym w dalszej części Wolontariuszem,
zostało zawarte porozumienie następującej treści:

1. Korzystający i Wolontariusz zawierają porozumienie o współpracy w zakresie
..... (np. rehabilitacji dzieci autystycznych, promocji organizacji, obsługi księgowej, pomocy w prowadzeniu biura).
2. Wolontariusz zobowiązuje się wykonać w ramach porozumienia następujące świadczenia:
a.....
b.....
3. Rozpoczęcie wykonania świadczeń strony ustalają na dzień.....,
a zakończenie do dnia.....
4. Strony zgodnie ustalają, że porozumienie niniejsze obejmuje świadczenie o charakterze wolontarystycznym, które ma charakter bezpłatny.
5. Korzystający zobowiązuje się do zwrotu Wolontariuszowi wydatków, które ten poczyni w celu należytego wykonania świadczenia, w tym kosztów podróży służbowych i diet na zasadach wynikających z odrębnych przepisów.
6. Zwrot wydatków, o których mowa w pkt 5., nastąpi w terminie 7 dni po otrzymaniu od Wolontariusza stosownego rozliczenia wraz z dowodami poniesionych wydatków w następującym zakresie:
a.....
b.....
7. Korzystający poinformował Wolontariusza o zasadach bezpiecznego i higienicznego wykonywania świadczeń oraz takie warunki zapewnia.
8. Wolontariuszowi przysługuje zaopatrzenie z tytułu wypadku przy wykonywaniu świadczeń wymienionych w pkt 2. Porozumienia, na zasadach wynikających z odrębnych przepisów.
9. Wolontariusz może powierzyć wykonanie zadania innej osobie, lecz w pełni odpowiada za wykonanie porozumienia.
10. Wolontariusz zobowiązuje się do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji w zakresie wykonywanego Porozumienia, a zwłaszcza informacji związanych z sytuacją socjalną i zdrowotną osób, na rzecz których świadczy pomoc.
11. W sprawach nieuregulowanych Porozumieniem zastosowanie ma kodeks cywilny oraz Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
12. Wolontariusz został poinformowany o przysługujących mu prawach i obowiązkach.
13. Porozumienie może być wypowiedziane przez każdą ze stron w terminie.....
14. Porozumienie sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

KORZYSTAJĄCY

WOLONTARIUSZ

Aldona Olesiak nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Podsumowanie konkursów w Domu Kultury Oskard

12 czerwca 2017 r. w sali widowiskowej w Centrum Kultury i Sztuki w Koninie – Domu Kultury Oskard odbyła się uroczystość podsumowania **Międzynarodowego Konkursu Matematycznego „Kangur”**, **Ogólnopolskiego Konkursu Języka Angielskiego „Fox”** oraz **Konkursu na lapbooka z okazji 20. rocznicy uchwalenia Konstytucji 2 kwietnia 1997 r.** Uroczystość rozpoczął dyrektor CDN w Koninie Jarosław Jankowski. Całość prowadziły panie Aldona Olesiak i Elżbieta Szmytkowska. Uroczystość uświetniły występy artystyczne uczniów z Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Golinie oraz III Liceum Ogólnokształcącego w Koninie pod kierunkiem pani Grażyny Miedzińskiej. Organizację gali wsparły uczennice Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie.

Międzynarodowy Konkurs „Kangur Matematyczny” jest najbardziej masową imprezą matematyczną na świecie. Konkurs wywodzi się z Australii, gdzie został zainaugurowany w latach osiemdziesiątych XX wieku przez światowej sławy popularyzatora matematyki Petera O’Hallorana. Obecnie biorą w nim udział uczniowie z sześćdziesięciu krajów świata. W 2017 roku w kon-

kurse „Kangur” brało udział około 6 milionów uczestników, w Polsce 370 000. W regionie konińskim zgłosiło się 4 771 uczniów ze szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Nagrodzonych zostało łącznie 502 uczestników (1 laureat, 44 wyniki bardzo dobre i 458 wyróżnień). **Tytuł laureata otrzymał uczeń Szkoły Podstawowej nr 6 w Koninie Maciej Bryl.** Koordynatorem konkursu w regionie konińskim była konsultantka CDN w Koninie Małgorzata Pogodska.

Ogólnopolski Konkurs Języka Angielskiego „Fox” odbył się w subregionie konińskim już po raz szesnasty. Ideą konkursu jest motywowanie uczniów do nauki języka angielskiego. Konkurs przeznaczony jest dla uczniów wszystkich typów szkół i odbywa się w 5 kategoriach wiekowych. W tegorocznej edycji konkursu w regionie konińskim udział wzięło 778 uczniów z 72 szkół. W re-

gionie konińskim 16 uczniów uzyskało wynik bardzo dobry, a 29 osób wynik dobry. **Nagrodę główną, wyjazd na obóz językowy w Stroniu Śląskim, otrzymał uczeń Szkoły Podstawowej nr 15 w Koninie Oliwier Musiał.** Koordynatorem konkursu w regionie konińskim była konsultantka CDN w Koninie Justyna Ziomek. Dzięki funduszom konkursowym oraz wsparciu finansowemu organów prowadzących szkoły, uczniowie z wynikiem bardzo dobrym otrzymali nagrody rzeczowe, z wynikiem bardzo dobrym – zabawki kreatywne, a z wynikiem dobrym – akcesoria multimedialne.

Konkurs na lapbooka został zorganizowany z okazji 20. rocznicy uchwalenia Konstytucji 2 kwietnia 1997 r. Celem było przybliżenie uczniom polskiej tradycji demokratycznych, zasad konstytucyjnych obowiązujących w demokratycznym kraju oraz dziejów polskiej konstytucji od Konstytucji 3 maja z 1791 r. do obecnie obowiązującej Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. W konkursie wzięły udział 4 szkoły gimnazjalne i 8 szkół podstawowych. Do konkursu zgłoszono 47 prac. Komisja konkursowa przyznała nagrody w 2 kategoriach: szkoły podstawowe i gimnazja. **Laureatami konkursu zostali Aleksandra Kukula ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Turku oraz Agnieszka Anna Michalak, Julia Zastawa i Aleksandra Widerowska z Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Słupcy.** Koordynatorem konkursu była konsultantka CDN w Koninie Aldona Olesiak.

Gratulujemy sukcesu wszystkim nagrodzonym uczniom. Serdeczne podziękowania składamy również nauczycielom, którzy przygotowali swoich uczniów do konkursów, bo dzięki ich pracy i zaangażowania młodzi ludzie mogą poszerzać swoje zainteresowania. Koordynatorzy konkursów dziękują wszystkim, którzy pomogli w przygotowaniu gali konkursowej.

Gratulujemy sukcesu wszystkim nagrodzonym uczniom. Serdeczne podziękowania składamy również nauczycielom, którzy przygotowali swoich uczniów do konkursów, bo dzięki ich pracy i zaangażowania młodzi ludzie mogą poszerzać swoje zainteresowania. Koordynatorzy konkursów dziękują wszystkim, którzy pomogli w przygotowaniu gali konkursowej.

Agnieszka Szymczak nauczyciel konsultant CDN w Koninie

Konferencja naukowo-metodyczna „Proste jak matematyka” na Konińskim Festiwalu „Pociąg do matematyki”

W dniu 8 czerwca 2017 roku w auli Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie miał miejsce Koniński Festiwal „Pociąg do matematyki”, który wspiera matematyczne zainteresowania i łączy uczniów, nauczycieli i rodziców. Jego celem było promowanie edukacji matematycznej w atrakcyjnej i nowatorskiej formie oraz zachęcenie uczniów szkół podstawowych do bawienia się matematyką, a nie tylko traktowania jej jako przedmiotu szkolnego. Organizatorzy festiwalu próbowali pokazać, jak matematyka przejawia się przez różnorodne obszary tematyczne, ucząc logicznego i kreatywnego myślenia, a jednocześnie może być znakomitą zabawą angażującą wszystkie zmysły.

Festiwal zorganizowała Fundacja „Edukacja na NOWO”, pomysłodawca przedsięwzięcia, oraz PWSZ, CDN i MODN w Koninie, natomiast głównym sponsorem był samorząd Konina, a głównym patronem – prof. zw. dr hab. Mirosław Pawlak, rektor PWSZ w Koninie. „Pociąg do matematyki” odwiedził już wiele miast w Polsce, teraz miał swój przystanek w Zakładzie Pedagogiki PWSZ w Koninie. Ten nietypowy pociąg zapraszający dzieci i ich opiekunów na niezwykłą podróż w świat problemów matematycznych wszędzie wzbudza duże zainteresowanie.

Przedsięwzięcie w Koninie składało się z dwóch równoległych części:

- konferencji naukowo-metodycznej dla nauczycieli i wszystkich zainteresowanych edukacją matematyczną pod hasłem „Proste jak matematyka”,
- cyklu miniwarsztatów dla dzieci z nauczycielami oraz dzieci z rodzicami pod hasłem „Podróż przez stacje matematyczne”.

Konferencję prowadziła Pani Kierownik Zakładu Pedagogiki PWSZ w Koninie Małgorzata Chybicka. Powitała wszystkich gości, przedstawiła znakomitych prelegentów oraz zaprezentowała program spotkania.

13.00-14.00	Rejestracja uczestników
14.00-14.15	Powitanie uczestników przez organizatorów konferencji: Józefa Nowickiego – Prezydenta Miasta Konina, prof. zw. dr. hab. Mirosława Pawlaka – Rektora PWSZ w Koninie i Elżbietę Piotrowską-Gromniak – Prezes Fundacji Edukacja na Nowo oraz autorkę projektu „Pociąg do matematyki” Słowo wstępne: prof. nadzw. dr hab. Jan Grzesiak – Przewodniczący Zespołu Badań Pedagogiczno–Psychologicznych, matematyk i pedagog
14.15-15.00	„Matematyka a LEGO – od przedszkola do uniwersytetu” – dr hab. Michał Szurek, Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki Uniwersytetu Warszawskiego
15.00-15.30	„W stronę matematyki realistycznej – czas na gotowe rozwiązania czy stawianie pytań i budowanie modeli pozwalających zrozumieć świat” – prof. UW dr hab. Małgorzata Żytko, Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego, Przewodnicząca Rady Naukowej Fundacji Edukacja na Nowo
15.30-15.50	„Gramy w piktogramy – czyli jak zmieniać rzeczywistość szkolną w obszarze edukacji matematycznej?” – Ewa Broda, nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej w Szkole Podstawowej nr 5 w Mińsku Mazowieckim, ekspertka Fundacji Edukacja na Nowo
15.50-16.10	„Matematyka ze Scratchem” – Arleta Ratajewska i Dariusz Mielnicki, nauczyciele ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Koninie

Prelegenci w bardzo ciekawy, aczkolwiek i dostępny sposób, ujmując zagadnienia z różnych stron, pokazali czar i urok Królowej Nauk, czyli matematyki, jej powiązania z całym naszym życiem. Zainteresowanie było duże, nauczyciele wypełnili całą aulę.

Natomiast cykl miniwarsztatów trwał od godziny 10.00 aż do godziny 18.00:

- 10.00-13.00 – Podróż przez stacje matematyczne dla grup uczniów z nauczycielami klas I-III szkół podstawowych,
- 14.00- 8.00 – Podróż przez stacje matematyczne dla dzieci z rodzicami.

Było aż 12 stacji:

1. Programowanie w języku Scratch w szkole jako wsparcie edukacji matematycznej
2. Z Ozobotem w świecie liczb
3. Programowanie w szkole ze Scottie Go, by przedmioty ożyły
4. Współpraca w rozwijaniu umiejętności matematycznych i programistycznych
5. Myślę, decyduję i działam
6. Matematyka to więcej niż cyferki

7. Robot w służbie matematyki z elementami programowania
8. Gramy w piktogramy
9. Matematyka w robotyce
10. Khan Academy – Twój osobisty asystent w nauczaniu matematyki
11. Zabawa z robotami i klockami Lego Mindstorms
12. Zabawa z kreatywnymi klockami MELI w edukacji matematycznej

W warsztatach uczestniczyli uczniowie wraz z opiekunami z rejonu konińskiego. Podróż po stacjach matematycznych była wędrówką po eksperymentach i doświadczeniach. Uczniowie przenieśli się w podróż po świecie pojęć i działań matematycznych. Projekt „Pociągiem do matematyki” pokazuje, że edukacja może być praktyczna i przyjazna, jednocześnie.

Relację filmową wraz z wypowiedziami uczestników festiwalu można znaleźć na stronie internetowej telewizji wielkopolskiej: <http://wielkopolska.tv/konin-robot-w-sluzbie-matematyki/#/?playId=0&videoid=0>.

Olga Wagner-Zaskórska nauczyciel doradca CDN w Koninie

Henryka Wiśniewska opiekun Szkolnego Koła SKO w Białej Panieńskiej

Osiem dekad Szkolnej Kasy Oszczędności w Szkole Podstawowej w Białej Panieńskiej (post-scriptum)

„Szkolne Kasy Oszczędności [...] SPKO Banku Polskiego to największy, najstarszy i najbardziej rozpoznawalny program edukacji finansowej w Polsce. Prowadzi go PKO Bank Polski. Na oficjalnym Blogu PKO SKO można znaleźć najnowsze informacje dotyczące programu, konkursy oraz ciekawostki ze

świata dziecięcych finansów” (<https://www.szkolneblogi.pl/o-sko/>).

Początki SKO w Szkole Podstawowej w Białej Panieńskiej sięgają roku 1934. Już wtedy w naszej szkole dotrzeszono edukacyjne i wychowawcze wartości tego projektu. Od samego początku głównym celem było uczyć mądrego

i racjonalnego dysponowania własnymi finansami. W 2012 roku PKO BP wprowadził SKO do Internetu, tworząc serwis bankowości internetowej dedykowany dzieciom w wieku 6–13 lat (obecnie 5–13 lat), który bardzo spodobał się naszym wychowankom. SKO w naszej placówce ciągle się rozwija i – korzystając

Radość uczniów z kolejnej nagrody uzyskanej w ogólnopolskim konkursie SKO

Żyrafa Lokatka – symbol SKO gościem obchodów 100-lecia szkoły

z pomocy edukacyjnej oferowanej przez PKO – wspiera uczniów w działaniach w zakresie edukacji ekonomicznej, ekologicznej i bezpieczeństwa, np. w ruchu drogowym. Od 2012 roku prowadzony jest w naszej szkole Szkolny Blog SKO na platformie internetowej: www.szkolneblogi.pl/blogi/biala-sko/, który zdobył liczne nagrody i wyróżnienia w konkursach ogólnopolskich. Z sukcesami bierzemy udział w Ogólnopolskim Konkursie dla Szkolnych Kas Oszczędności na najlepszą kronikę, w której prezentowane są nasze całoroczne działania. Obecnie do SKO należy 100% uczniów, którzy mają własne konta SKO. Program edukacji finansowej umożliwia naszym uczniom poznanie zasad działania usług finansowych w praktyce. Podejmujemy różnorodne działania mające na celu propagowanie idei oszczędzania wśród uczniów oraz prowadzenie ekologicznego stylu życia i dbania o środowisko naturalne. W ramach działań członkowie SKO poznają zasady bezpiecznego korzystania z bankowego serwisu internetowego oraz podejmują różnorodne działania charytatywne. PKO Bank Polski organizuje dla swoich członków różnorodne konkursy tematyczne, w których systematycznie biorą udział uczniowie z naszej szkoły, zdobywając liczne nagrody i wyróżnienia na szczeblu ogólnopolskim. Zostaliśmy nagrodzeni w konkursach: „Dziś oszczędzam w SKO, jutro w PKO”,

„Blog miesiąca”, „Pytania na szkolnych blogach”, „Mamo, tato, porozmawiamy o oszczędzaniu”, „Baw się zdrowo”, „Projekt ilustracji do kalendarza”, „Idzie luty, zaprojektuj buty dla Lokatki i Hate-tesa”, „Planszowe rozgrywki z Żyrafką Lokatką”. Bank wspiera również organizowanie przez naszą szkołę konkursów ogólnopolskich i powiatowych. W tym roku szkolnym byliśmy inicjatorami i organizatorami ogólnopolskiego konkursu plastycznego „Jesienne inspiracje z SKO”, na który wpłynęło prawie 200

prac. Bank PKO BP o/w Koninie wspiera również w naszej szkole działalność na polu szachowym i warszawowym poprzez organizację Powiatowych Turniejów Szachowych czy Gminnych Meczów Warszawowych.

Zachęcamy wszystkie szkoły do podjęcia współpracy ze Szkolnymi Kasami Oszczędności PKO Banku Polskiego. To program edukacji finansowej, który przynosi placówce wymierne korzyści zarówno edukacyjne jak i finansowe, to program, który się naprawdę opłaca!

Pancernik Hateteps – symbol SKO prowadzi „żywą” lekcję finansów

Janina Jankowska nauczyciel polonista, b. wicedyrektor CDN w Koninie

Poetyckie zwierciadła życia.

Konkurs poetycki „Barwy poezji – barwy życia” 2017 r.

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie to instytucja oświatowa, która pojmując swoją misję edukacyjną w sposób holistyczny, tworząc nauczycielom warunki do rozwoju zawodowego, ale również inspirując działania na rzecz rozwoju talentów i zainteresowań uczniów. Organizowane od wielu lat konkursy dla dzieci i młodzieży wszystkich typów szkół cieszą się nie słabnącym zainteresowaniem. Jest to dowód na to, że takie działania są ważnym zwieńczeniem codziennej pracy nauczycieli z uczniami, są też wyrazem wspólnego poszukiwania sposobów wyrażania zainteresowań w sposób twórczy, a jednocześnie świadczą o chęci sprawdzenia się na szerszym forum. Szczególnie bogatą ofertę w tym zakresie proponuje Biblioteka Pedagogiczna, w której znaczące miejsce zajmuje **Konkurs poetycki „Barwy poezji – barwy życia”**. Przygotowując kolejne edycje, zastanawiamy się, czy będą chętni do napisania i upublicznienia swoich wierszy, czy białe kartki zapełnią myśli i uczucia młodych adeptów sztuki poetyckiej? Czy nauczyciele, ich opiekunowie potrafią dodać odwagi, poddać wiersze życzliwej ocenie?

I nigdy, od sześciu lat nie spotkał nas zawód. Co roku możemy liczyć na interesujące zestawy utworów nadsyłane na konkurs. Są one nie tylko miarą talentu literackiego, ale także wyrastają z potrzeby osobistej obserwacji i analizy zdarzeń wyrażanej przez młodych ludzi,

są barwnymi obrazami ich pokolenia, w których nie brakuje odcieni szarości. Członkowie konkursowego jury zawsze z taką samą ciekawością sięgają do kopert, w których zamknięte zostały poetyckie wzruszenia.

To oczekiwanie na wiersze doskonale oddaje w swoim utworze Jerzy Kondras, zdobywca III nagrody na XXXVI Ogólnopolskim Konkursie Poetyckim „Milowy Słup” Konin 2016:

Czekając na wiersz

biała cisza kartki
jak toń jeziora o świcie
czeka
na pojawienie się
pierwszego plusku ryby
chwytającej owada
niebezpiecznie blisko
leżącego nad lustrem wody
lub na perkoza
niespodziewanie wynurzającego się
przy trzcinach
albo zaskrońca płynącego
z głową wyciągniętą jak peryskop
płoszącego stado dzikich kaczek
które zrywają się do lotu
w kierunku im tylko wiadomym
a ja zburzyłem ciszę kartki

Każda osoba, która wzięła udział w VI Konkursie poetyckim „Barwy poezji – barwy życia” doświadczyła z pewnością „białej ciszy kartki” i... zburzyła tę ciszę. Wypełniając kartkę zapisem

własnych przemyśleń, uczuć, pragnień, doznań, autorzy dobierali słowa, które stwarzały możliwość utrwalenia wyjątkowych chwil, wypowiedzenia odkrytej prawdy, dawały szansę postawienia niewygodnych pytań o sens egzystencji, o drogę życia, o własne „ja”. Wśród utworów są wiersze krótkie i wiersze-obrazki, nawet wiersze z elementami fabuły. Wyrastają z sytuacji, w jakich znaleźli się młodzi adepci sztuki poetyckiej, sytuacji, które prowokują do rozmyślań – kim/czym jestem: „liściem” czy „inną rzeką”?

Hubert Lisiak, uczeń III LO w Koninie
– I miejsce w kategorii:
Szkoły ponadgimnazjalne

Liść

Nic nie jest przypadkowe.
Wszystko ma swój cel.
Rzeka zmierza do morza,
A liść... Dokąd?
Rzeka jest kręta, ale gdzieś trafia.
Czy liść w końcu opadnie przez brak
wiatru,
Czy będzie szybować w nieskończoność?
Jeśli ty jesteś rzeką, to czym ja jestem?
Liściem, czy inną rzeką?

Inne wiersze skłaniają do refleksji nad nietrwałością uczuć, jak na przykład:

Julia Maciejewska, uczennica
kl. III Gimnazjum w Kleczewie
– II miejsce w kategorii: Gimnazja

Szkło

Spadło w głęboką przepaść.
Mieniło się szarymi kolorami.
Całe zarysowane.
Pękło.
Rozsypało się na milion drobnych
kawałków.
Szkło,
zwane Naszą miłością.

W wierszach pojawia się świadomość trudnej drogi do celu i wiara w pokonanie przeszkód, a jednocześnie obawa przed utratą tego, co zdobyło się takim wysiłkiem. Przykładem jest wiersz bez tytułu tej samej autorki:

Wspinasz się na sam szczyt.
Pchasz ten ciężar jak Syzyf.
Teraz już wiesz.
Wcale nie boisz się wysokości...

Boisz się spaść.

Są też wiersze polemizujące z powierzchniowymi i tendencyjnymi osądami wrażliwej jednostki przez zbiorowość. Tony te zabrzmiały m.in. w utworze:

*Wiktoria Baran, uczennica
kl. III Gimnazjum w Kleczewie
– I miejsce w kategorii: Gimnazja*

Mówią, że jestem...

Mówią, że jestem inna,
Bo nie boję się być sobą.

Mówią, że jestem głupia,
bo posiadam własne zdanie.

Mówią, że jestem naiwna,
Bo mam marzenia.

Mówią, że jestem cicha,
Bo nie krzyczę bez sensu.

Mówią, że ciągle kłamię,
Bo mówię okrutną prawdę.

Mówią, że jestem lekkomyślna,
Bo nie boję się ryzykować.

Mówią, że jestem słaba,
Bo potrafię kochać...

Na tle utworów pisanych wierszem białym wyróżniają się twory o regularnej budowie sylabicznej autorstwa Adriana Mikołajczyka „Wy, co was dręczy” i „Czas moje imię...”. Autor w pierwszym utworze doskonale pora-

dził sobie z zastosowaniem elementów charakterystycznych dla liryki bezpośredniego zwrotu do adresata zbiorowego. W słowach pełnych ekspresji wyznacza kierunek działania, wręcz nakaz przebudowy świata.

Wy, co was dręczy...

Wy, co was dręczy ból istnienia,
Odnajdźcie w świecie drogę nową,
Wyrzucicie przeszłość w zapomnienia
Morze, na otchłań głębinową!

Ukryjcie w sercu wasze troski,
Porzucicie wszelkie z losem bitwy,
Miejcie w źrenicach obraz boski,
Na ustach słodki ton modlitwy.

Zostawcie w ogniu krwawe szaty,
Co ranią młode, zdrowe ciało,
Zagłuszcacie śmiech pyszałkowaty
I nadzy w podróż idźcie śmiało...

Nie zatrzymujcie się ni chwilę,
Ni razu wstecz nie spoglądajcie!
Bo skuszą was obrazy miłe,
Co krzyczą głośno: zwracajcie...

„Czas moje imię...” to wyznanie miłosne w formie wiersza-listu. Na podkreślenie zasługuje umiejętne zastosowanie formy sylabicznej, stylu retorycznego, jak również i elementów liryki wyznania oraz zawarta w wierszach wiara w głoszone hasła i uczucia. Wiersze stanowią interesujące nawiązanie do poezji A. Mickiewicza „Oda do młodości” i A. Asnyka „Do młodych”. **Adrian Adamczyk, uczeń III LO w Koninie otrzymał Nagrodę Dyrektora CDN w Koninie za ciekawe i umiejętne czerpanie ze wzorów z tradycji literackiej.**

Czas moje imię...

Czas moje imię zatrze w twojej pamięci;

Ono swój kolor na zawsze już straci,
A ty nie zdołasz pomimo swych chęci
Znów wskrzesić jego pierwotnej postaci.

Mój obraz razem z imieniem zaginie
Jak przedmiot – rzucony w ką,
zapomniany,

A więc do Ciebie właśnie w tej godzinie
Piszę mą myślą wiersz zaczarowany.

Siądź przy swym oknie, wpatrzona
w noc ciemną,

Niechaj nie dręczy ust twych żadna
mowa

I zacznij czytać... a spotkasz się ze mną,
Bom swoje serce ukrył między słowa.

Piszący wiersze tworzą swój świat, malują słowami obrazy, czerpiąc z wszystkich elementów rzeczywistości, całej palety barw życia. To nic, że czasem wybierają ciemniejsze kolory czy odcienia szarości, koncentrując się na tym, co boli, budzi sprzeciw, rozczarowuje, bo w tym jest też marzenie o innym, wspanialszym świecie. Czytając wiersze, zanurzamy się w poetycki świat uczuć, myśli, doznań młodego twórcy, ale też poszukujemy takich przestrzeni, które możemy dopełnić naszą wyobraźnią, naszymi doświadczeniami i oczywiście odkryć to, co jeszcze było dla nas nieznanne, bo i poeta, i czytelnik wierszy mają swój udział w burzeniu ciszy białej kartki.

Biała kartka traci swoją neutralność, staje się poetyckim zwierciadłem odczajającej nas rzeczywistości. Niech nadal będzie zachętą dla młodych ludzi do tworzenia poetyckich obrazów z okrucichów życia.

Bo jak głosił Tsurayaki: „Poezja jako całość powstaje z nagromadzenia drobnych jej elementów, tak jak wysoka góra składa się z drobnych ziarenek pyłu, który leży u podnóża”.

Danuta Olczak poetka

Poetycki zapis życia

Szybko mija czas. Mamy już VI edycję konkursu. Ten fakt budzi radość i wskazuje, że konkurs „Barwy poezji – barwy życia” naprawdę ma sens. Dziękuję wszystkim poetom – uczniom za podzielenie się swoimi przemyśleniami i emocjami, a laureatom bardzo serdecznie gratuluję.

Wciąż powraca pytanie: czym jest poezja? Na pewno jest wiele odpowiedzi i teorii, ale a ja niezmiennie uważam, że

poezja jest specyficzną kompozycją myśli, uczuć i emocji. Jest również mostem, który łączy świat materialny z duchowym. Upraszczając to wszystko, można stwierdzić, że poezja to nic innego jak zapis życia, ale w ciekawej formie, z udziałem metafor i przesłań.

Zawsze interesowały mnie wypowiedzi innych poetów na ten jakże interesujący temat. Oto fragment wypowiedzi poety Andrzeja Dębrowskiego, redak-

tora naczelnego ogólnopolskiej „Gazety Kulturalnej”: *Poezja, to między innymi podzielenie się tym, co wiem – z kimś, kto zechce posłuchać, czy przeczytać wiersz. Wielu ludzi przechodzi obojętnie obok rzeczy bardzo pięknych, nie dostrzegając ich. A tacy, którzy zechcą czasem wziąć książkę jakiegoś poety do ręki, nagle odkrywają: ja też tak czuję, albo – ja też tak widzę. Jeśli coś takiego się zdarzy, jest to wielka pochwała dla poety. Człowiek* ▶▶

często czuje się bardzo samotny. Dlatego taka możliwość odnalezienia się poprzez dobry wiersz jest czymś bardzo cennym i pewnie dlatego wielu ludzi czyta poezję.

Poeta Andrzej Dębowski powiedział również: *Młody poeto, masz ambicje i chcesz być w pisaniu coraz lepszy? To orientując się zarówno w historii, jak i literaturze, i czerpiąc z tej tradycji – musisz pisać oryginalnie i oczywiście tworzyć coś własnego.*

Każdy finał konkursu „Barwy poezji – barwy życia” odbywa się wiosną w maju, gdy przyroda jest świeża i piękna. Wszyscy z utęsknieniem czekamy na tę porę roku. Chcemy obudzić się do nowego życia – mieć więcej siły, wiary i nadziei. Chcemy bardziej kochać i być kochanymi. Wiosna bywa inspiracją dla poetów. Ja również napisałam wiele na ten temat. Często wiersze porównuję do kwiatów, które ofiarowuję innym w bukietach słów. Z radością kontynuuję tę największą pasję.

Piszę od ponad czterdziestu lat. W tym czasie wydałam dziesięć tomików, brałam udział w licznych ogólnopolskich konkursach poetyckich. Odbyłam sto sześćdziesiąt spotkań autorskich, ponieważ uwielbiam bezpośredni kontakt z czytelnikami. W ostatnim czasie szkoły zaczęły realizować projekt pod tytułem „Cztery pory roku w poezji

Danuty Olczak”. Pierwszą szkołą, która zakończyła cykl spotkań, jest Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Głodnie, a następnie Szkoła Podstawowa w Kawnicach. Aby wzmocnić odbiór poezji, spotkania łączę z wystawą mojej kolekcji aniołów (zimą) i muszli morskich (latem). Projektowi towarzyszą również konkursy plastyczne dotyczące ilustracji moich wierszy.

Młodzi poeci, nie wiem, na ile jesteście zafascynowani tworzeniem poezji i czy jest ona waszą pasją. Jeżeli naprawdę chcecie dzielić się swoim pisaniem – to miejcie coś interesującego do powiedzenia oraz wytrwale pracujcie nad słowem. Bądźcie szczerzy, prawdziwi, a swoje wiersze szlifujcie jak diamenty.

Ktoś kiedyś powiedział: *Człowiek jest po to, aby połączyło się niebo z ziemią.* Myślę, że poezja jest po to, aby nigdy nie zgasło światło ludzkiego serca.

Na zakończenie krótki wiersz:

Zaprosiłam poezję do mego życia,
na spacer ścieżką słowa.
Zatrzymałam wiersze w ogrodzie myśli,
zakwitły barwami istnienia.
Zaprosiłam poezję do mego domu,
Na dziś, na jutro, na zawsze.

Podsumowanie konkursu

Uroczyste podsumowanie VI edycji Konkursu poetyckiego „Barwy poezji – barwy życia” odbyło się 12 maja 2017 r. w CDN Publicznej Bibliotece Pedagogicznej w Koninie. Jak co roku, konkurs objęła swym patronatem poetka Danuta Olczak.

W tym roku do konkursu zgłoszono 22 wiersze uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz 53 wiersze uczniów szkół gimnazjalnych.

Laureatami konkursu w kategorii szkół ponadgimnazjalnych zostali:

- Miejsce I
Hubert Lisiak, godło „Huba”, III LO w Koninie, kl. I, za wiersz „Liść”, opiekun: Agnieszka Ziemkiewicz.
- Miejsce II
Lidia Tańska, godło „Kruk”, Zespół Szkół Plastycznych w Kole, kl. I, za wiersz „Nie chcemy zakończeń”, opiekun: Violetta Kaszyńska.
- Miejsce III
Olga Bejm, godło „Pingwin”, Zespół Szkół Plastycznych w Kole, kl. IV, za wiersz „Rzeczywistość”, opiekun: Violetta Kaszyńska.
- Jury przyznało także w tej kategorii Nagrodę Dyrektora Centrum Doskonalenia Nauczycieli
Adrian Mikołajczyk, godło „Mikołajek”, III LO w Koninie, kl. III, za wiersze „Wy, co was dręczy...” oraz „Czas moje imię...”, opiekun: Agnieszka Ziemkiewicz.

Laureatami konkursu w kategorii szkół gimnazjalnych zostali:

- Miejsce I
Wiktoria Baran, godło „Dernier”, Gimnazjum w Kleczewie, kl. III, za wiersz „Mówią, że jestem...”, opiekun: Barbara Mrozińska.
- Miejsce II
Julia Maciejewska, godło „Haruu”, Gimnazjum w Kleczewie, kl. III, za wiersze „Szkło”, *** (*Wspinasz się na sam szczyt...*), opiekun: Barbara Mrozińska.
- Miejsce III
Kinga Rojewska, godło „Lilith”, Zespół Szkół w Brdowie, kl. II, za wiersz „Kilka słów”, opiekun: Dariusz Racinowski.
- Wyróżnienie
Julia Harmasz, Gimnazjum w Żychlinie, kl. II, za wiersze „Barwy poezji” oraz „Barwy życia”, opiekun: Dorota Mazurkiewicz-Grzanka.

Pozostałe wiersze (poza już przytoczonymi) nagrodzone i wyróżnione w konkursie

Kategoria: Szkoły ponadgimnazjalne

*Lidia Tańska, uczennica
kl. I Zespołu Szkół Plastycznych
w Kole – II miejsce*

Nie chcemy zakończyć

Nie chcemy zakończyć,
bo wszystko jest lepsze,
co się zaczyna.
Wolimy pierwsze spojrzenia,
modę na rzeczy niby piękne,
wolimy radość,
bo jej teraz możemy być pewni,
nie ma deklaracji,
słowa honoru,
dotknięcia ręki,
że będzie jak być powinno,
jak chcemy.
A ja bym oddała
za skrawek
papierowego zapewnienia
katharsis wszechświata
i doświadczenie mnie jutra.
Ale tak nie można.
Nie lubię zakończyć.

*Olga Bejm, uczennica
kl. IV Zespołu Szkół Plastycznych
w Kole – III miejsce*

Rzeczywistość

Otwarte oczy, w mocno zaciśniętych
powiekach.
Słyszę szepty ludzi, idą pod prąd.
Ogarnia mnie bezwład.
Szara flora rośnie do dołu,
ziemia przykryta plastikiem,
powybijane okna świecą strachem.
Kto to?
Nasi ulubieńcy witają wszystkich przed
sklepem,
zataczając wesołe kółka.
„Cześć, mała” –
uciekam do domu.
Na klatce słychać słodki krzyk,
pierwsze piętro, drugie, bez windy -
ósmie.
Skrzypienie drzwi, chce mi się śmiać,
on znowu wylicza nieswoje słabości.
Zostało mi jedno miejsce, ciemność pod
kocem.
Nareszcie spokój.

Kategoria: Gimnazja

*Kinga Rojewska, uczennica
kl. II Zespołu Szkół w Brdowie
– III miejsce*

Kilka słów

Byłam
Każdy dzień witałam i żegnałam sama
Każdy dzień miał ten sam scenariusz
Niesamowite jak kilka słów potrafi
zmienić życie
Postrzeganie świata
Niewiarygodne
Je t'aime mon amour
Teraz jesteśmy...
Razem
Wreszcie mam kogoś na dobre i złe
Śmiejemy się i płacemy razem
I to jest piękne
To, że przestaniemy być
Nie liczy się
Ważne że jesteśmy tu i teraz
Będziemy śmiać się i płakać do końca
Razem

*Julia Harmasz, uczennica
kl. II Zespołu Szkół w Żychlinie
– wyróżnienie*

Barwy poezji

Na nocnym niebie migają gwiazdy,
Przepiękne światelka obdarzone niezwykłą
mocą.
Nieważne, że ciało zmęczone.
Liczy się to, co teraz tu jest.
Trudno powiedzieć, co tak zadziwia,
Czy chłód, który przyjemnie łaskocze
suche dłonie,
Czy fakt, że nie widać nic innego
Prócz prawdziwego, nocnego nieba?
Bo wszystko inne zamienia się w skałę,
To co żyło, stało się martwe.
Na moment umarło, lecz zaraz ożyje,
Ale teraz jest doskonale.
Nie liczy się nic, tylko widok,
Tylko możliwość wpatrywania się
w gwiazdy,
Łzy napływają do oczu, bo to podobno
szczęście,

Kiedy widzi się coś pięknego, gdy w sercu
pustka.

Jednak oczy są ślepe,
Prawdę dostrzega jedynie serce,
Jednak ono ciągle milczy jak zakłète,
Bo tylko poezja radzi sobie z tym,
co trudne.

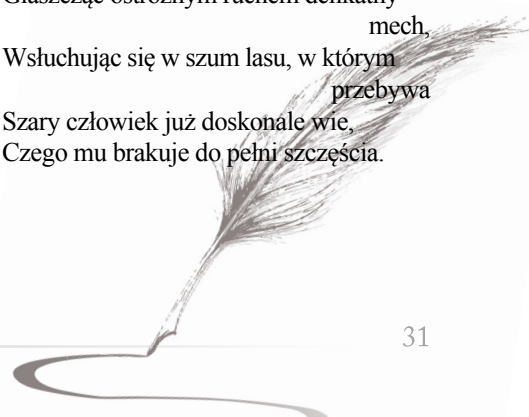
Barwy życia

Po długiej, smętnej nocy zaczęło dzień.
Nowy dzień powitały laurowe liście
w pomarańczowych donicach.
Przez szpary w starych, drewnianych
drzwiach
Wkradały się złote promienie słońca.
Podrażniły zaspane oczy szarego
człowieka,
Uwydatniając piękno błękitnych
tęczówek.
Jasność, która dotykała płowych włosów
lekkokształjących porcelanową twarz,
dodała im uroku.

Dźwięk złotego zegara, umieszczonego
w rogu pomieszczenia,
Emanował nieskończoną uciechą dla
ludzkiego umysłu.
Motywował, by znaleźć odpowiedzi na
pytania,
Jakie zadaje piękno przyrody.

Szukając ich po całym, przecudownym
świecie,
Odwiedzając każdy, nawet najciemniejszy
zakątek,
Szary człowiek szuka tego, czego
potrzebuje,
Zmieniając barwy swojego życia na
weselsze.

Głaszcząc ostrożnym ruchem delikatny
mech,
Wsluchując się w szum lasu, w którym
przebywa
Szary człowiek już doskonale wie,
Czego mu brakuje do pełni szczęścia.

Grażyna Frydrychowicz nauczyciel konsultant CDN w Koninie

REGION W WEEKEND (18) A może weekend w Koninie?

Konin – wyjątkowe miasto położone w centrum Polski, na Szlaku Bursztynowym, z bogatą tradycją i historią, gdzie do dziś przenikają się różne kultury i wyznania, oryginalnie podzielone rzeką Wartą na dwie części: starą i nową, które tak naprawdę właśnie rzeka zamiast dzielić – łączy. Niezaprzczalnym plusem Konina jest jego lokalizacja: w samym sercu Polski, we wschodniej Wielkopolsce, nad rzeką Wartą.

Powiat koniński

Los Konina jest odbiciem historii kraju – począwszy od 1331 roku, kiedy to Krzyżacy doszczętnie zniszczyli miasto. Odbudowane przez króla Kazimierza Wielkiego (w latach 1333–1370) i otoczone murem – wraz z dwoma bramami: Kaliską i Toruńską – strzegło przepraw na szlaku wiodącym do innych miast. Konin stał się siedzibą powiatu sądowego, a koniński zamek siedzibą starosty oraz centrum administracyjnym i gospodarczym najbliższej okolicy.

W następnych stuleciach w mieście prężnie rozwijało się rzemiosło, które świadczyło o jego ekonomicznej kondycji. Już wtedy Konin był ważnym ośrodkiem kultury, nowych prądów religijnych, a także medycyny. Na przełomie XVI i XVII wieku działali tu dwaj wybitni doktorzy: fundator najstarszych w Polsce katedr anatomii i botaniki lekarskiej Uniwersytetu Krakowskiego – Jan Zemelka oraz Kacper Blewski.

Pomyślny rozwój Konina został za-

hamowany w XVII stuleciu. W 1628 roku wybuchła trwająca trzy lata epidemia. Klęski tego okresu pogłębiły „potop szwedzki”, pożary i kolejne epidemie. Po upadku Księstwa Warszawskiego Konin znalazł się w granicach Królestwa Kongresowego. Powstanie styczniowe (1863 rok) przebiegło tu w szczególnie ostrej, krwawej formie, znaczone licznymi bitwami i represjami. Po okresie Królestwa Kongresowego miasto na długie lata przestało być centrum regionu. Odzyskanie niepodległości w 1918 roku nie przyniosło oczekiwanej poprawy sytuacji gospodarczej. W czasie II wojny światowej Konin znalazł się na obszarze ziem włączonych do III Rzeszy, w ramach tzw. Kraju Warty. Jednocześnie został siedzibą hitlerowskich władz powiatowych.

Po drugiej wojnie światowej, lata pięćdziesiąte i sześćdziesiąte przyniosły gwałtowny proces uprzemysłowienia – miasto wchłaniało podmiejskie wsie, coraz bardziej oddalone od historycznego centrum. Przyjęta w latach pięćdziesiątych koncepcja urbanistyczna doprowadziła do powstania dwóch odrębnych części miasta, rozdzielonych niezabudowaną przestrzenią okolicy Warty. Konin pozostaje ważnym centrum administracyjnym, będąc od 1975 roku stolicą województwa, a w 1999 roku – po wejściu w życie reformy samorządowej, tracąc status wojewódzki – miasto zostało siedzibą powiatu grodzkiego oraz stolicą powiatu ziemskiego. Współcześnie Konin jest ośrodkiem dynamicznie kształtującego się życia politycznego i społecznego dla całego obszaru Wschodniej Wielkopolski oraz województwa wielkopolskiego.

Legenda o Koninie

Konin jak każde miasto posiada legendę, a oto ona: dawno temu władca owych ziem, książę Leszek, udał się pewnego razu na polowanie w okoliczne lasy. W pogoni za jeleniem odłączył się nieopatrznie od swojej drużyny i zabłądził w lesie. Zmęczony postanowił odpocząć na polanie pod drzewem, kiedy nagle wokół niego pojawili się zbrojni bandyci. Nie zważając na jego protesty, przewrócili go na ziemię i zaczęli zdierać z niego szaty. Wtem dał się słyszeć

tętent koni. Przestraszeni smolarze uciekli w leśną gęstwinę, sądząc, że to nadciągająca odsiecz dla możnego pana. Wkrótce oczom księcia Leszka ukazał się tabun dzikich koni, któremu przewodził piękny, biały ogier. Na pamiątkę tego wydarzenia ocalony książę założył w tym miejscu osadę, nadając jej nazwę Konin, a w herbie miejscowości umieścił białego konia.

Herb Konina

Atrakcje w Koninie

Słup Koniński, zwany także Milowym – należy do najstarszych zabytków nie tylko w Wielkopolsce, ale i w środkowowschodniej Europie (najstarszy znak drogowy).

Znajduje się na konińskiej starówce w sąsiedztwie kościoła farnego, przenie-

Słup Milowy

siony w 1828 roku z konińskiego Placu Zamkowego. Co arcyciekawie, to jego dokładne pochodzenie i wiek nie są tak naprawdę znane. Słup wykonany jest z piaskowca, posiada romańską inskrypcję łacińską z 1151 roku, z której wynika, że postawiono go dla wyznaczenia połowy drogi między Kruszwicą a Kaliszem. Słup stoi w miejscu, w którym biegał ważny szlak handlowy, zapoczątkowany jeszcze przez Celtów, a potem przejęty przez Rzymian.

Ratusz – ciekawostka architektoniczna położona dokładnie pośrodku dawnego rynku łącząca dwie zbiegające się ulice.

Ratusz

Pierwszy ratusz w Koninie wzniesiono prawdopodobnie po 1293 roku, zgodnie z ówczesnymi zasadami budowy miast. Przez wieki koniński ratusz dzielił losy miasta i jego mieszkańców. Wielokrotnie niszczone na skutek najazdów wroga i klęsk, podnoszony był z ruin przez kolejne pokolenia koninian. Ratusz to dwukondygnacyjny, klasycystyczny gmach, wzniesiony na planie trapezu z rozczłonkowaną czterema kolumnami toskańskimi fasadą, na której umieszczony jest trójkątny fronton z herbem Konina. Nad dachem znajduje się wieża zegarowa wybudowana w 1829 roku, na której zainstalowano zegar przeniesiony z klasztoru cysterskiego z Łądu. Na zapleczu ratusza znajduje się budynek dawnych jatek miejskich wzniesionych w pierwszej połowie XIX wieku na planie podkowy.

Dworek Zofii Urbanowskiej – położony w sercu starówki, niegdyś gęsto otoczony drzewami. Obiekt powstał

w połowie XIX wieku, został wybudowany w charakterze klasycystycznym. Posiada dach dwuspadowy z facjatkami. Poddasza i deski podokapowe są ozdobnie wycinane, a fasada zachodnia – ogrodowa, rozpoczyna się otwartym gankiem drewnianym. XIX-wieczny budynek przez lata był przebudowywany, zmieniał swoich właścicieli (w latach 1910–1939 w konińskiej rezydencji mieszkała Zofia Urbanowska) i funkcje. Obecnie znajduje się tutaj siedziba Urzędu Stanu Cywilnego z bardzo romantyczną Salą Ślubów.

Pisząc o dworku, nie sposób nie wspomnieć o Zofii Urbanowskiej – polskiej publicystce i pisarce.

Zofia Urbanowska (córka zubożałego szlachcica Wincentego Urbanowskiego i Katarzyny z domu Modelskiej) dzieciństwo spędziła w Laskówcu koło Morzysławia. W 1860 roku rozpoczęła naukę w Instytucie Rządowym w Kaliszu, później uczęszczała do gimnazjum sióstr urszulanek w Poznaniu, gdzie zdała maturę. W wieku 21 lat Zofia Urbanowska zaczęła pracować zarobkowo – w latach 1870–73 będąc dziennikarką w „Gazecie Polskiej”. W 1874 r. przeniosła się do Warszawy, rozpoczynając pracę jako nauczycielka na pensji Jadwigi Sikorskiej (córki muzykologa i redaktora Józefa Sikorskiego). Zamieszkała w kamienicy należącej do Sikorskich. W tym samym roku Zofia Urbanowska zadebiutowała wydaną pod pseudonimem „J.” nowelą *Znakomitości*. Następnym wydanym jej utworem była sentymentalna opowieść o Polce, która nie chciała poślubić Niemca, zatytułowana *Cudzoziemiec* (1883). Z uznaniem krytyki i czytelników spotkał się *Gucio zaczarowany* (1884), fantastyczno-przyrodnicza opowieść o leniwym chłopcu przemienionym przez wróżkę w muchę i zmieniającym swój charakter pod wpływem zwierząt. W 1886 roku Urbanowska została członkiem kolegium redakcyjnego „Przeglądu Pedagogicznego”, publikując artykuły o potrzebie rozwoju twórczości dla dzieci i młodzieży. Od 1890 do 1900 r. współpracowała także z „Wieczorami Rodzinnymi”, pisząc felietony o przyrodzie. Na łamach tego pisma ukazała się jej fantastycznonaukowa powieść *Atlanta*, w formie książkowej wydana w 1893 roku. Dużą popularność zyskała nagrodzona w konkursie „Tygodnika Ilustrowanego” obyczajowa powieść *Księżniczka*, wydana w 1886 roku. Zofia Urbanowska często przebywała w Zakopanem – owocem tych pobytów była po-

Zofia Urbanowska

wieść *Róża bez kolców*. Zofia Urbanowska została odznaczona Orderem Odrodzenia Polski oraz w 1929 roku Złotym Wawrzynem Akademickim Polskiej Akademii Literatury, a w 1930 roku władze Konina nadały jej honorowe obywatelstwo tego miasta.

Kościół św. Bartłomieja – jeden z najstarszych zabytków miasta, najprawdopodobniej wzniesiony na przełomie XIV i XV wieku.

Kościół św. Bartłomieja

W kaplicy gotyckiej, powstałej w XV wieku, znajduje się barokowe epitaforium starosty konińskiego Krzysztofa Przyjemskiego. Ołtarz główny wykonany jest w stylu neogotyckim, natomiast dwa ołtarze boczne są barokowe. W prezbiterium znajduje się wczesnobarokowy nagrobek marszałka koronnego, starosty konińskiego Stanisława Przyjemskiego. Jedna

z najcenniejszych kaplic, ufundowana przez Jana Zemelkę, została dobudowana w 1607 roku. Wewnątrz zamieszczone jest barokowe epitafium z popiersiem jej fundatora i herbem Konina. Ponadto w kościele znajduje się ołtarz rokokowy, późnogotycka rzeźba Matki Bożej z Dzieciątkiem (XVI wiek). Obok kościoła wzniesiona jest na planie krzyża greckiego murowana dzwonnica z 1878 roku.

Kościół św. Andrzeja Apostoła

Kościół św. Andrzeja Apostoła – jest absolutną i bezdyskusyjną perełką gotyckiej architektury w Koninie.

Niezwykły gotycki kościół od wielu lat intryguje badaczy oryginalnością rozwiązania przestrzennego. Został wzniesiony w pierwszej połowie XV wieku, ufundowany przez właściciela wsi Gosławice biskupa Andrzeja Łaskarza. Do ośmiobocznej nawy przylegają, tworząc ramiona krzyża: prezbiterium, dwie kaplice i kruchta. Wewnątrz świątyni są trzy neogotyckie ołtarze z końca XIX wieku oraz ośmioboczna chrzcielnica kamienna z początku XVI wieku. Kościół, częściowo zrujnowany w XVII wieku, został odbudowany w latach 1755–75. Dachy i wieżyczka w stylu neogotyckim pochodzą z końca XIX wieku. Bez wątpienia najbardziej niezwykłym elementem kościoła jest sklepienie nawy. Z pierwotnego wyposażenia kościoła po licznych wojnach, pożarach i przebudowach zachowały się tylko drobne, ale bardzo cenne kamienne elementy wystroju architektonicznego w postaci kolekcji 26 herbów rycerskich, wykutych na wspornikach i zwornikach sklepień. W prezbiterium, a więc w miejscu najgodniejszym, znajdują się herby Królestwa Polskiego, króla Władysława Jagiełły i jego żony Anny Cylicyjskiej, oraz głównych postaci ówczesnego episkopatu. Wśród pozostałych

można znaleźć herby polskich delegatów na sobór w Konstancji oraz innych współpracowników, przyjaciół i powinowatych bpa Andrzeja Łaskarza. Jeśli dodamy do tego osiem kolejnych, które wykuto na gotyckiej chrzcielnicy, to mamy tutaj chyba najbogatszy zbiór średniowiecznych herbów polskich, prawdziwy kamienny herbarz, w którym sportretowana została elita Królestwa Polskie-

go z pierwszej części XV wieku.

Synagoga – znajduje się tuż przy Placu Zamkowym, wybudowana w latach 1825–29.

W miejsce wcześniejszej drewnianej postawiono okazałą synagogę, powiększając ją w latach osiemdziesiątych XIX wieku o babiniec. Do pierwotnego budynku w 1883 roku od strony północnej dobudowano dwukondygnacyjny element z przeznaczeniem na salę modlitwy dla kobiet, a w części zachodniej przedsionek. Zespólone budynki połączyły dwa dwuspadowe dachy. Sala główna niegdyś w całości dekorowana, obecnie ma zachowane pierwotne,

Synagoga

w części zrekonstruowane malowidła na ścianie wschodniej i na czterech kolumnach. W ścianie wschodniej znajduje się szafa – aron ha-kodesz – w świątyni żydowskiej bardzo ozdobna, zasłaniana tkaniną (parochet) – na przechowywanie rodalów, czyli fragmentów Tory. Między kolumnami znajdowała się bima – almemor – miejsce czytania rodalów w czasie modlitwy. Przez lata działała tu biblioteka i można było zobaczyć całkiem dobrze zachowane wnętrza (np. freski i żyrandole); aktualnie obiekt prywatny.

Klasztor oo. Reformatów – stoi na skarpie, z dala od gwaru i ulicznego ru-

Klasztor oo. Reformatów

chu, otoczony okazałymi drzewami. Powstał w 1631 roku na gruncie podarowanym przez Stefana Modlibowskiego (dziedzica Modlibogowic i Wardzynia). Pierwszy drewniany kościół spłonął w 1661 roku. Z fundacji Teofilii Wiśniowieckiej wzniesiono nową murowaną świątynię. Jest to budowla jednonawowa, utrzymana w formach późnego ba-

roku, zbudowana na rzucie prostokąta, z takim samym prezbiterium. Od wschodu brat Mateusz Osiecki wznosił w 1733 roku zespół murowanych budynków klasztornych. Po upadku powstania styczińskiego klasztor został zlikwidowany, a jego zabudowania wykorzystano m.in. na potrzeby rosyjskiego garnizonu wojskowego i szpitala. Ciekawostką jest to, że lewy ołtarz boczny w poniedziałki jest zasuwany obrazem przedstawiającym św. Franciszka z Asyżu, ponieważ w poniedziałek w parafiach franciszkańskich w całej Polsce oddaje się cześć temu właśnie świętemu. Natomiast prawy ołtarz boczny we wtorki jest zasuwany obrazem św. Antoniego, ponieważ we wtorki w parafiach franciszkańskich w całej Polsce oddaje się cześć temu właśnie świętemu.

Kamienica Zemelki – prosta budowla (wybudowana w II połowie XVI wieku), tak naprawdę niczym niewyróżniająca się w swojej bryle architektonicznej, ale za to nosząca na swych murach ślady bolesnej historii tego miasta. W 1866 roku budynek został przekazany przez ówczesnego właściciela, znanego obywatela Konina Walentego Modrzejewskiego na potrzeby konińskiej szkoły średniej. Przed II wojną światową mieściło się tam Męskie Gimnazjum Humanistyczne. Po wybuchu wojny i wkroczeniu do Konina hitlerowców w 1939 roku pod murami Domu Zemelki wykonano egzekucję na dwóch obywatelach Konina: Polaku Aleksandrze Kurowskim i Żydzie Mordechaju Słodkim. Ślady po kulach karabinowych są widoczne do dziś. Nad wejściem do budynku znajduje się tablica (z 1917 roku) poświęcona Tadeuszowi Kościuszce. W 1984 r. odsłonięto tablicę upamiętniającą siedem osób zamordowanych przez niemieckich żołnierzy w 1918 roku. Pisząc o Kamienicy Zemelki, nie sposób nie wspomnieć samego Jana Zemelki, który jako doktor medycyny, wybitny lekarz, zdolny finansista, człowiek bardzo zamożny i jednocześnie dobroczyńca o wielkim sercu zapisał się złotymi zgłoskami w historii Konina i Kalisza. Wielokrotny wójt, rajca i burmistrz Kalisza, dobrodziej kolegium mansonarskiego w Koninie i specjalistycznej biblioteki parafialnej tegoż kolegium. Darczyńca Szpitala Św. Ducha w Koninie i Szpitala Św. Trójcy w Kaliszu. Fundator dwóch najstarszych w Polsce katedr medycznych – anatomii i botaniki lekarskiej Uniwersytetu Krakowskiego (1602 rok). Twórca fundacji

stypendialnej dla synów mieszczan z Konina, Koła i Kalisza na Uniwersytecie w Krakowie. Zmarł w 1607 roku, a jego ciało spoczęło w rodzinnym Koninie w podziemiach kaplicy św. Jana Chrzciciela przyległej do kościoła farnego.

Kościół św. Ducha – przy opisie tego kościoła można by rzec, że wszystkie drogi prowadzą właśnie do niego. U wejścia do kościoła ewangelicko-augsburskiego św. Ducha w Koninie zbiega się bowiem kilka ulic miasta. Położony na niewielkim wzniesieniu dumnie świadczy o wielokulturowej historii Konina. Pierwszy zbudowany został w 1422 roku. Obecny kościół murowany powstał w latach 1853–54. Wieżę nadbudowano w 1872 roku. Jego obecny wygląd w stylu neoromanizmu nadreńskiego nadano mu w czasie renowacji w latach 1906–1909. Skromne, minimalistyczne wnętrze jednoprzestrzenne utrzymane jest w tonacji bieli. Bardzo oryginalnym rozwiązaniem jest strop złożony z półokrągłych odcinków bali, które dzielą go na 15 kwadratowych pól wypełnionych półsferycznymi czaszami. W prezbiterium znajduje się piękny, drewniany, neoromański ołtarz z obrazem Chrystusa nauczającego oraz utrzymana w podobnym stylu ambona. Przy kościele znajduje się zabytkowa pastorkówka z 1840 roku.

Kościół św. Wojciecha – jeden z ciekawiej położonych kościołów w Koninie, znajduje się bowiem w malowniczym zakątku miasta, w jego nowej części, nieopodal leniwie rozlewającej się Warty, z przepięknymi na nią widokami.

Figura św. Wojciecha

dokami. Pierwotna, drewniana świątynia istniała tutaj prawdopodobnie już w XV wieku. W 1785 roku drewniany kościół został zastąpiony murowanym, w 1884 został przebudowany, by w latach 1905–14 przybrać ostateczną, istniejącą do dziś formę. Nie jest to stylowo jednorodna budowla. Występują w niej elementy renesansowe, barokowe i klasycystyczne. Wewnątrz, w ołtarzu znajduje się obraz św. Rocha zdobiony srebrną sukienką datowaną na 1678 rok, natomiast przed kościołem stoi szesnastowieczna, kamienna figura św. Wojciecha.

Muzeum Okręgowe – główną siedzibę muzeum stanowi Zamek w Gosławicach. Budowę zamku w Gosławicach rozpoczęto około roku 1418 na życzenie poznańskiego biskupa Andrzeja Łaskarza. Powstał on na planie czworoboku. Początkowo wzniesiony nad jeziorem zamek posiadał cylindryczne wieżyczki. Dziś zamek składa się z dwóch równoległych postawionych budynków otoczonych ceglany murem. Współcześnie wiadomo, że oryginalne budynki zamku zostały zburzone w czasie potopu szwedzkiego w połowie XVII wieku, a następnie odbudowane w nowej formie w kolejnych stuleciach. Zamek nad Jeziorem Gosławickim zaczął ponownie podupadać w XIX wieku, pełniąc wówczas w coraz większym stopniu funkcje gospodarcze. W 1838 roku w części obiektu urządzono browar. Choć w znacznym stopniu zrekonstruowane na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku białe gmachy mieszczące się dziś w zamku muzeum nie wyglądają na pierwszy rzut oka na bardzo stare, przejście przez bramy obiektu pozwala na chwilę poczuć się jak w innej epoce. W okalającym muzeum międzymurzu zachowały się kamienie i cegły przypominające o burzliwej historii warowni w czasach dawnej Rzeczypospolitej. Wnętrza Muzeum Okręgowego w Koninie mieszczą dziś ekspozycję polskiego malarstwa, starych fotografii, lamp naftowych i biżuterii. Znajdują się tu również zbiory numizmatyczne i znaleziska archeologiczne ze wschodniej Wielkopolski (fotografia słonia leśnego na następnej stronie).

W międzymurzu konińskiego zamku wystawiono dla zwiedzających stare żydowskie płyty nagrobne i kule armatnie.

Park im. Fryderyka Chopina – jest atrakcyjnym miejscem edukacyjno-rekreacyjnym w obrębie miasta. Znajdzie- ▶▶

Słoń leśny w Muzeum Okręgowym w Koninie

my w nim między innymi: dęby (niespotykane pomniki przyrody o imponującym wieku powyżej 200 lat); Mini Zoo (obecnie gospodarzami konińskiego mini ogrodu zoologicznego są m.in.: strusie, daniela, kozy syryjskie, osły, kuce, alpaki); Przyrodniczą Ścieżkę Edukacyjną (utworzoną z myślą o indywidualnych spacerowiczach i turystach).

Park Makiet Mikroskala – niepowtarzalna i unikatowa w skali europejskiej wystawa makiet historycznych, architektonicznych i przyrodniczych ukazujących ważne i ciekawe sceny. Wszystkie elementy wyprodukowano

przy użyciu najnowszych obecnie technik modelarskich. Dla przykładu, możemy tu zobaczyć: kolejki elektryczne, flotę Krzysztofa Kolumba, statki kosmiczne, dinozaury, tsunami oraz interesujące sceny ze znanych filmów (np. *Star Wars*). Ekspozycja prezentuje około 30 makiet.

Koniński Bulwar Nadwarciański – stanowi ciekawie przygotowany teren nad brzegiem rzeki w Koninie, w obrębie starówki. Podstawową funkcją terenu jest ciąg pieszo-rekreacyjny. Znajduje się na wale przeciwpowodziowym lewego brzegu Warty, gdzie występuje infrastruktura rekreacyjna: tarasy widokowe i rekreacyj-

ne, przystań pasażerska wraz z wjazdem i wyjazdem dla samochodów, plac szkolny, łąka rekreacyjna z oczkami wodnymi oraz schody terenowe łączące miasto z bulwarem i łąkami rekreacyjnymi.

Źródło

- <http://trail.pl/poi/konin-romanski-slup-drogowy>
- <https://pl.wikipedia.org/wiki/Konin>
- <http://www.konin.pl/index.php/zabytki.html>
- <http://www.mikroskala.eu/pl/>
- <http://www.restbox.pl/warto-zobaczyc>
- <http://trail.pl/poi/konin-goslawice-muzeum-okregowe>

Koniński Bulwar Nadwarciański